

శ్రీ

రాతుఁగన్నాథరాముని జీవితచరిత్రము

ఇది

శ్రీ విజయనగర వాస్తవ్యుండగు సోమయాజుల

సూరిదాసకవిచే రచియింపఁబడి

శ్రీ నెట్టిలక్ష్మీ నరసింహంగారిచే సరిచూడఁబడి

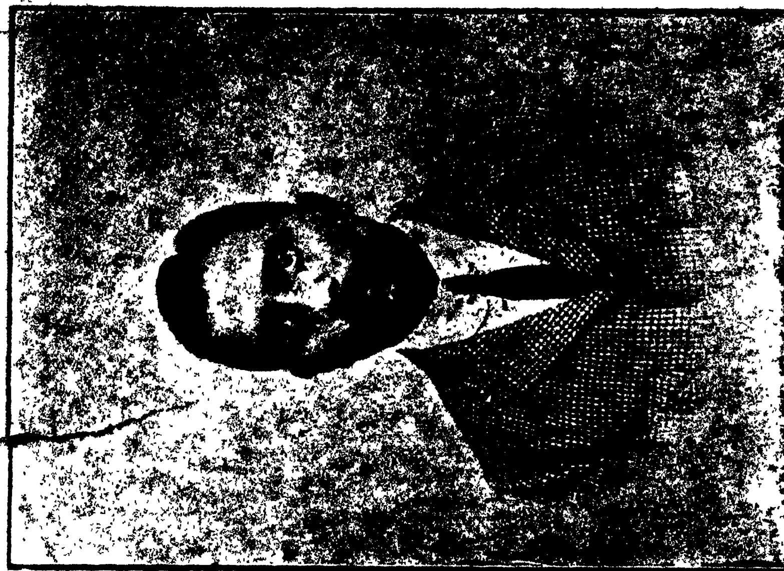
తిరుపతి పుండరీకనిలయ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపించి

ప్రచురింపబడియె.

1. 10

మొదటికూర్పు 250 ప్రతులు.

కథానాయకుడు-రాతుజగన్నాథరాయుఁడు.

గ్రంథకర్త సోమయాజుల-సూరిదాసకవి.

శ్రీ

రౌతుజగన్నాథరాయుని జీవితచరిత్రము.

ఇది

శ్రీ విజయనగరవాస్తవ్యుండగు సోమయాజుల

సూరిదాసకవిచే రచియింపబడి

శ్రీ సెట్టిలక్ష్మీ నరశింహంగారిచే సరిచూడబడి

తిరుపతి పుండరీకనిలయ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపించి

ప్రచురింపబడియె.

1920.

మొదటికూర్పు 250 ప్రతులు.

పేజీ.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
7	21	వారా	వార
8	8	న్యాద	న్యాధ
11	12	రి	వారి
14	2౧	నమ	నమ్ర
,,	21	వాయు	వ్రాయ
,,	,,	ద	పాద
15	20	ద్ధి	శాద్ధి
,,	,,	జీత	రాజీత
30	20	హేంచ్చు	హెంచ్చు
32	19	భాగ	భార్యగ
43	11	వెనుక	వెన్క

ఉపోద్ఘాతము.

సుజనులారా,

సాధారణముగ నిప్పటిమనుజుల జీవితము వ్రాయుటబహుకష్ట సాధ్యమువలనప్రపంచకము నానాటికి పాపభూయిష్టమై జాతివిచక్షణ సత్యవ్రతము ధర్మచింత భూతదయ మొదలుగాఁగలసద్వృత్తులుమూడు వంతుల మున్నాతికవరకు నశించిపోయినవని నేను వేరుగా వ్రాయనక్కర లేదు ఇట్టిదైనను తమజీవితము వ్రాయుమనికోరిన పురుషులమనంబులను రంజింప జేయనెంచి నిరాటంకముగ నసత్యములఁగల్పించి ద్రవ్యాపేక్ష పరులై లోకములో ఘనతనొందదలచి యెట్టికవీశ్వరులైనను వ్రాయ వల్లరా? ఒకవేళ వ్రాయ నభిలాషించినను లోకాపవాదమునకు పాల్ప డరా మరియు నొకపురుషుని చరిత్ర కవివ్రాయుకోరినప్పుడు ఆపురుషుని సత్కీర్తియును దైవభక్తి మొదలుగాఁగలసత్కార్యములును ధైర్యసాహ సాది సద్గుణములును చదువరులకు తెలదిని వినునాసక్తిని పుట్టించుసత్కా ర్యములచేయు పురుషుఁడొకఁడుండవలెగదా వ్రాయుకవీశ్వరునకుచక్కని మార్గముదొరకును గావున పైచెప్పిన సుగుణములు శ్రీరఘుపతి జగన్నాథ స్వాములయందు శోభించుచుండుట అనేకప్రదేశముల పెద్దలచేతనుకవి గాయక శిఖామణులనోటనువినియు స్వయముగనియు నీసత్పురుషు నిచరితము వ్రాయబూనికొంటిని ఇంతియేగాక సుజనానందకరమగు వీరియొక్క సత్య భాషణాదిగుణములును శ్రీమదాంజనేయ పాదపద్మపూజనాసక్త మానసమత్త్రిచిత్తమునకు వ్రాయసాహసించితిని కాని గ్రంథవిస్తరభయమువలన ఏనుకొంటి లేని దేకవితాశాస్త్రమొక్కకోడు కార్యముచేయువాఁడే నేరము చేయువాడు తప్పులనే వెదకుచున్న నిట్టివిలువను రాకయుండకపోవుగా సజ్జనులు దోషములత్యజించి యొప్పులనుగ్రహింతురుగాత.

ఇట్లు విన్నవించు సుజనవిధేయుడు,

సోమయాజులసూరిదాసరిని విజయనగరము.

శ్రీ

గద్యము.

సీ॥ అష్టాం[illegible]
సంగీతసాహిత్య[illegible]
సా[illegible]ముద్రా[illegible]కంతకు[illegible]జాతిబొంది ।
విజయనగరమున విద్య[illegible] నానందగజపతిన శ్రయించి ।
గీ॥ పండితోత్తముడనుపేరు బడసినాడు ।
దేవదేవునిసత్కథల్ దెలిపినాడు ।
దాసనారాయణాఖ్యను దనరినాడు ।
అ[illegible]గురువును భ[illegible]వినుతింతు ॥

క[illegible]వంశా[illegible].

సీసమాలిక॥ విద్యాలయసంస్థాన విజయనగరమున పిపోత్తములయింట
వెలసినాడ । సోమయాజులవంశ సోమశేఖరునకున్ శ్రీశు
భద్రాంబకున్ జెన్నుమీరి । కొమరుండ[illegible]కమతుల
నెక[illegible] సుతులపొందు[illegible]చూచినాడ । పిమ్మటనింగ్లీషు
విద్యకొంచము నేర్చి వర్క[illegible]నేర్చినాడ । సంలిదా
నినిమానియంవమానాటక మంచుప్రవేశించియలరినాడ।
వనిత వేషముదాల్చి వరస్పృహ్యగీతాభి నయవిద్యలన్ జనుల్
నన్నుపొగడ । ప్రఖ్యాతినొందిబల్ బహుమతులనొంది
కొన్నిసమాజముల్ గూర్చినాడ । గురువునై పిరికిన్ కొన్ని
విద్యలు నేర్పి పిదపసర్కను కూడబెట్టినాడ । శ్రీగురుగని
వేగజేరితిన్ దాసనారాయణాఖ్యసియంతరయముకోడ।

హరికథఁ జెప్పి శ్రీహరిదాసవరులతో నానందమునఁ దూల
లాడి గాడ ॥

ఆ। కవితకెల్ల వేడ్క వెలసిన ఘనుఁడు తు ।
శ్రీజగన్నాథరాయచరిత్రమిపుడు ।
వ్రాసి గెలిచితినని యుండు వాంఛతోడ ।
సూరిదాసు పటించునెఁ సుజనులాడ ॥

ఇష్టదేవతాప్రార్థన.

ఉ। శ్రీమహనీయ సాధుజనసేవిత పాదసరోజయుగ్మ నే । నీమహిమంబులన్ పొగడనేర్తునె బాలుఁడ సర్వసద్గుణో । ద్దామపవిత్రనామ సుర దానవభంజన రామభక్త ని । ష్కామయశోకచారు వన ఖండన కారణ వాయునందనా ॥

గీ॥ కౌశికవంశాబ్ధిచంద్రుడై ఖ్యాతిమీరు । శ్రీజగన్నాథరాయచరిత్రమందు । కృతికి నిర్విఘ్నకర్తగా జేతుగొను ముదయును । మారుతాత్మజ కపిరాజమాన్య తేజ ॥

విఘ్నేశ్వరస్తుతి.

చ॥ కవిజనులెల్ల నిన్ను కడు గౌరవమొప్పగ పుస్తకంబులన్ । భువి వెలయంగ వ్రాసి రిటు పోలిక లెన్నియొ పోల్చి నీకథల్ । సవినయమొప్ప నేను నిను సన్నుతి శేయగ నేరనైననా । కవితకు విఘ్నమేమియును గల్గగ జేయకు మీశనందనా ॥

సరస్వతీస్తవము.

మ॥ ధనముల్ మిద్దెలు ధాన్యరాసులు మణుల్ దారాత్మజుల్ రూపయా । వనముల్ ధైర్యము సాహసంబులు లమర్ వస్త్రంబులున్

గల్గునా । మనుజులౌవిద్యలు పొందకున్న పశువైమర్యాదలఁ పొందునే । వనజాక్షి సనురాణిఁ వాయెడను నీవాత్సల్యముఁ జూపవే ॥

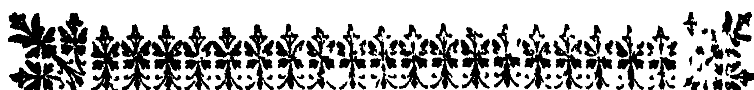
సు. కృతి

సీ। తనకన్నసద్బుద్ధి ధనుకపిశ్వ రుండెవఁడంచు గర్వించి మొగము
కడు । తనకవిత్వమున నే తప్పులు లేవంచు పరులతప్పులుజూపు వా
డౌకండు । సహజకవిత లేక సత్గ్రంధములను మునుపద్యములఁగా
గ్గించి బలుకునొకడు । తనప్రాతక్రముతానె వృక తేక గర్వ
డాగ్రహాదియసి ... ఒకడు ॥

గీ॥ ఇట్టి వారలకు కవులనే ఎంచబోను । కాళిదాసాదిసత్కవిశ్రేష్ఠుల
నెంతు । పోతనయు తిక్కనయు సత్తిమున్ భ్రైన । యాంధ్రసత్కవి
వరులనే ప్రణుతింతు ॥

చ॥ పొగడను లేనిచర్యలను పోల్చకు దేవునితో సమంబుగన్ । తెగు
వను వ్రాసి బల్కెదను తేట తెనుంగున తెల్లమూగతిన్ । గరను
పండితుండనని బింకము జూపను సూరిదాసుడన్ । తగుసరసుండు
తాతుకుల ధన్యుడుగాన చరిత్ర వ్రాసెదన్ ॥

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీరంగనాయకాయనమః.

శ్రీ రౌతు జగన్నాథరాయుని జీవిత చరిత్రము.

ప్రారంభము.

మొదటి భాగము,

కథానాయకుని వంశక్రమము.

సీ॥ శ్రీరౌతువంశాబ్ధి సీతకరుండుజగన్నాథరాయుని కథనువినుడు ।
వరశ్రీకాకుళపురీవరమునపుణ్యపు దంపతులకు బుట్టిధరను వెలసె ।
సీతనిజనకుల నింటిలకూతుల నన్నలతమ్ముల యక్కలమరి ।
చెల్లెండ్లచరితముచెప్పినతదుపరి నితనిచరిత వ్రాతునింపుమీర ।
గీ॥ రామదాసునిదాసుడై రాజితముగ ।
పూజలనుజేసిఘనతనుపొందుచుండె ।
వ్రాయబూనితి నడచినవానికథను ।
తప్పులెన్నకయొప్పులుదలపరయ్య ॥

కం॥ శ్రీవేంకటకృష్ణమ్మకు। శ్రీవేంకటనరసమాంబచెలువగవెలసెన్।
ఈవసుధనునీయిరువుర । నేవివరింపనేర్తునేర్పుగుణముల్ ॥

సీ॥ దానము ... భక్తిమార్గమున నాశక్తి
గాంచు । ... సాధులభక్తి
సరగ ... శ్రీ ... ధనకాంత
భూతము ... । కామక్రోధాముల కంచల ...
పరగతి ... ॥

గీ॥ ... ।
... ।
యోగిగానంటియుంటక ... ।
... సంసారమును ... ॥

ఉ॥ పుత్రికలు ... పుత్రు ... వంతమించిన । ... పాత్రత
నొంచి దానములు దారగుణంబులు ... । క్షేత్రముతెన్ను
గాంచి హరిసేవలు శేయగ ... శ్రీజగ । న్మిత్రు ... సంగని ... రిని
మేటను పుత్రు ... కామముల ... ॥

గీ॥ శ్రీజగన్నాథదేవు ... । నామమిడెనిష్టముగ జగన్నా
థుడను ... । మరియు ... రాముడని ... వాని । ధరను వెం
కటకృష్ణ ... ।

సీ॥ ఇవుడున్న వారందు నిరువురు పుత్రికల్ నారాయణమ్మాఖ్య నాతి
మరియు । మాణిక్యమాంబనే మగువ రెండవబిడ్డ । పతిభాసి
వంతను బరగుచుండె । శేష పుత్రిక సువాసినియౌచు వైశాఖ
పట్టణమునను ఉండె బాగుమీర । నీపతివ్రతను నేనేరీతివర్ణింతు
నెంతబల్కిననిను మంతెయగును ॥

గీ॥ పతిని దైవముగను జూచుపడతికథను ।
వ్రాసిచదివిన వారికి పంతదొలుగు ।

నీప్రతిప్రతి ప్రాణేశు [illegible] ।
విల్లియప్పలనరసయ్య వినతియు నిదె ॥

ఉ॥ వైద్యముచేత రోగులకు వంతలబాపెడునాతడు గల్గని । బాధ్యత దైవమిచ్చె ననిభారము మోయుచు పోయి ఘనంబుగ । సాధ్య మ్మైన వ్యాధులను సాధన చేయుచు మాన్పుచుండు । తథ్యము మండవిల్లికుల ధన్యుడు [illegible] వాడా ॥

సీ॥ వైద్యుడే హరియని వ్యాపించె విద్యనాశోభించు విమల యశుడు । కైలాసపురిసుండు వ్యాధుల [illegible] మంచిపేరు పొందు [illegible] । [illegible] [illegible] । [illegible] లను నైన సుఖ [illegible] ।

గీ॥ [illegible] ।
తనకునారోగ్య [illegible] ।
సమితనుమీరు [illegible] ।
నాయుష్మ [illegible] ॥

గీ। అమృతహస్తుపటంబు తన్నవనిజనులు । పిలిచి గౌరవపోవుచుందరు ప్రేమమీర । వైద్యమున నిద్రీశ్వరుని పాలు కొనగ । సహాయప్పల నరసయ్య యులకునిలను ॥

శా॥ ఏకీయప్పల నారసింహులు సరివా కీర్తిరా జూచిరా । సారాసార విచారణా సరసతా సన్మార్గ సంచారతా । లేరవ్వారును ధార్మికస్థలినిసే [illegible] పలేసీ ఘనుణ్ణ । పారావారా క్షీరనీర గుణముల్ భద్రాగదా చేరెదా ॥

సీ॥ సోదరీమణి యనాము శోభించు వెంకట నరసమాంబకు ప్రాణనాథు
డైన । వెంకటకృష్ణమ్మ వినుత యశశ్శాలికిని వారికొదవిన
తనయులకును । నప్పలనరసాఖ్యు డాదరబుద్ధిని జేసిన యుపకృ
తుల్ జెప్పగలన । తనకుటుంబము కన్నదయమీర వారల
నాదరించుచు నుండె నాదినుండి ॥

గీ॥ బావ వెంకటకృష్ణమ్మ భక్తుడగుచు ।
తనదు పుత్రుల చదివింపదలపకున్న ।
శ్రీజగన్నాథ రాయని చేరదీసె ।
నైను వత్సరముల బాలుడైన మొదలు ॥

ఉ॥ అప్పటినుండి బాలునకు సంతసమొప్పను కోట్లులాగులున్ ।
పొత్తపు పుస్తకంబులను నొక్కమనోహరమైన ఛత్రమున్
గొప్పతనంబు మీరునటు కోరినవన్నియు నిప్పించెనా యప్పల
మండవిల్లికుల మందునన నప్పలనారసింహుడై ॥

చ॥ చిరుతను చేరదీసి కడు చెన్మి నిజాత్మజు బాల్యక్రీడల । న్బాగవున
గాంచి మోదమును చెందుచు ప్రేమను పెంచుచుండెను । త్వర
ముగ పెద్దలానులను తప్పక వ్యాసము జేసియంతని । ధ్యానభివృద్ధి
బొందజేయు దారగుణుండగు మేనయల్లుడున్ ॥

మ॥ వినుడీయప్పల నారసింహుడిటులన్ విశ్వాసియైనాతడా ।
తనియిల్లాలికి ప్రేమమొందకని పైతమ్ముండయన్ బ్రోవదే । వన
జాతాసనుడిట్టి దంపతులనే వర్ధిల్లగా జేసెనీ । ధనమే ప్రాణ
ముగాగ జూచుజను లీధన్యత్వమున్ గాంతురే ॥

మ॥ భళిరే యప్పలనారసింహ తగునీ । బాంధవ్య సత్ప్రేమతో ।
గులశాంతిపూర్ణభక్తి మార్గమున నా, గోత్ర బాహ్యాశారాక్షసంబంధవంశ్వరు

ధరించి పల్లకి [illegible] కేలా[illegible] చేయని। ఫలమూరాముదు జానకి
[illegible] ॥

సీ। [illegible] బలుచుచుంటే।
[illegible] మొదటి
[illegible] నాయు [illegible]
[illegible] వరు
గా ॥

ఉ॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥

మ॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] శ్రీ ॥ శ్రీ ॥ శ్రీ ॥

శ్రీ రాజా జగన్నాథరాయని జీవితచరిత్రము

మొదట భాగము

ఉ॥ శ్రీజనకాత్మజామణిని, శ్రీహరిచాపము సంతరించియా వ్యాజకటా
క్షురామునిభ్రాతలు శ్రీనుతిఁపొందుగా వినఁగ। పూజలుసల్పు
చుండెడి, పెంపువారధిదాఁటి పోయియా। రాజిలు లంకరాణి
మది, రంజిలమంగళవార్తఁదెల్పుచో। తేజమునొప్పుబాలుఁడగు దేవతు
లైనహనుమానులైనవి। భ్రాంతిసత్యశోభగుణ మారుతినందన భక్త
పాలన॥

వ॥ దేవా! అవధరింపుము ఇట్లనంతర క్రమంబున శ్రీజగన్నాథరాయుఁడైదు
వత్సరముల బాలుఁడై పార్వతీపురమున, సత్కారాభ్యాసుఁడై యంతకంతకును,
విద్యాభ్యాసమునందాసక్తి మించుచుండెనంత।

సీ॥ అయిదుబళ్లను నేర్చుటంతలో ముగియించి, పెద్దగుణింతము,
వేగనేర్చి। యారవయేటనే, మీఁదిపొత్తముబట్టి, పాఠముల్ గుర్తుగ,
వల్లెవేసి। తోటిబాలురగూడి, యాటలాడుచునున్న స్థానునవారిని
కడకుద్రోయు। నేటనొకమొట్టు, కేకవేయుచుండుటెగాని, రెండేండ్ల
స్థానున, నుండలేదు॥

గీ॥ అంతబాల్యము సంపూర్ణ మతనికోరు।
బాలకులకిచ్చు వస్త్రముల్ పాటిగొనక।
శ్రీజగన్నాథరాయుఁడు, చిరుతఁడైన।
పసుగుబాలులతో పొత్తుచెయ్యలేదు।

చ కవికిరమ్మా తమంబుమరి కార్యముసల్పెను వేళనేర్పుమం।
వనములు సాధువర్యులకు, దారుణంబులు నాటినుండిచం। దన
ముచు పుష్పనామములు, పాడికమున్నులు కాతునంశవ। గ్గనుడలి
వాంఛలూరితెగ, దాల్చిమెలంగుమతోడి వారితోన్।

ఉ। పంకిమ్ముమీరబాలురను, రంచుం మాటల నోపబుచ్చియా।
పంకముభీతిలేకతన, కష్టగనంబున వారిచెన్గుమన్ దొంతులు
దొంతులైవాపగ, ద్రోయుమవానని పట్టిమాడబు గతగనాడి
కాంపములు, నెక్కిను పెను బాల్యక్రీడలన్॥

వ" మరియును॥

చ॥ చిరుతపురాయుడాటలను, జేసిన పాల్ల పెన్పపానయ। చ్చిరుతల
పంగరబింది, పెజ్జియటాపు కల్పగంద ను। దంపతిర్దర్యా
లామము, తెకిన వార టవాపలంచుపం। ఓకటుపన్న పెగ్గనిడి,
తాపన్నరు గంపువాపురా॥

వ। ఇంతియేగాక

కం॥ పందెములను గెల్వగ తా। ముందుగనేయుంపుదగల, ముచ్చటుపీ
రిన్। అందరినిజగిన్నాధుప। సండిటవేబట్టివిసరు, సరగుసత్తుర్లన్॥

సీ॥ తనతోడి బాలకుల్ ధరియించుబట్టల కన్నమించిందుస్తులై నొక్కకట్టి।
వారలమారించి, వన్నెలతోమించి, సందవేళతులోట సైరుసేసి।
నమమమార్గమునందు, పశుచులకుపలయు, ఫలహారములు కట్టు।
పరమదయను। పమగురుతోగాడి పరగుచుంచు బగాని దొంటిగ,
చరియింప, నోపలేన॥

ఆ॥ వె। చిన్నతనములోన, నిన్నిబుద్ధులుగల్గ। పెద్దతనమునందు, పేరు
పడడె। బుట్టినంతలోనె, పుష్పమునకుగంధ, మబ్బినట్లుదీని,
నరసిచూడ।

ఉ॥ ఈవిధి రాజువంశజుఁడ, వెన్నియొ క్రీడల నల్పుమంచివి। ద్యావిష
యంబునందు నవా, హాయను ఖ్యాతిని శోభగాంచెనా। సేవను రూప
సంపదయు, చేసెడి చర్యలు బంధుకోటినిన్। భావములందు నెంచు
చున, పారప్రమోదము నందుఁజేలగాన్॥

గీ॥ తల్లిదండ్రులు నప్పులు, తమ్ములును। మేనమామలు మిత్రులు,
మేలసంగ। పార్వతీపురమందున, ప్రబలచుచుండె। శ్రీజగన్నాథ రా
యుఁడు, చిన్నబహుల॥

సీ॥ పార్వతీపురమున్న, బహులక్లాసులకెల్ల తెలివినోసగ నొసంగె, సాముల।
వైశాఖపురికేగి వరుస జొట్టుడు క్లాసులతో డలనోని యట్టి నెమ్మి చెంద।
మూడవఫారము, మొదల్లు పైఫారము, లంగనామునకెంతో నటు
నతఁడు। మెట్రికుల్యేషను మొప్పు, ఫస్టుగ దాటి। మొలమినాల్గవ క్లాసు,
నెగరవైచి॥

గీ॥ అంతనచ్చట చదువాగి, నాటికిక।
చేరె మదరాసు పురమును, శీఘ్రముగను।
ఎన్నశక్యముగానిది, యేర్పరిక।
వమరఁగా నుండె శ్రీజగ, న్నాథుఁడపుడు॥

మదరాసుపుర వర్ణనము.

సీ॥ వ్యైశ్యపుఁజూచిన, నత్తైనభవనము, లాకసంబును ముట్టాడ సాగుచుండ।
నేతట్టు జూచిన, నింపుపుట్టించెడి, శ్రీలవరుసనెద్ద, వీథులమర।
సేవంక కేగిన, నింజన్లు మిల్లులు, పనివాండ్రతో గూడి బలసియుండ।
నేజాడకరగిన, రాజులబంగళాల్, గాజుల మ్రగితో, ఘనత
చెందె॥

గీ॥ ట్రాముకార్లును మోటార్లు, రానుతిరుగ।
బైసికిల్సును గుర్రపు, బండ్లు నడువ।

నింపవి స్త్రీ[illegible]రారె
పసిమిగోళంబుమహా రాసు పుణ్యపురంబు।

క॥ ఫలములుపుష్పములును బలి। విలసిల్లుచున్న [illegible] వింత గుమస్తాల్। పలువు [illegible] గొప్ప దనమునకున్॥

సీ॥ మోటారు [illegible], పురమధ్యమున నెంచ మ్యూజియమ్ [illegible] చిత్రములు, ముందునెన్న [illegible] దొంగలను [illegible], దొరలవలెను [illegible] బండ్లెక్కి [illegible] గొప్ప వారగుదురో। బండ్లన్న వనితలు ప్రజలగల్గె ముచ్చట మదరాసువింతలే, మనకు [illegible]॥

గీ॥ కోటలనుమించు మకరంపేటల్, కొట్లుగల్గి।
బైస్కోపులు నాటకశాల ప్రభలవెలిగి।
మ్యూజియమ్పార్కు చిత్రముల్, మురిపెమొసగి।
వాసవునిపురిమించు మద్రాసుపట్నము॥

కం॥ బీచిదారులును [illegible] మేడలు। కోటలు మోటారు[illegible], కోటకరాదో। [illegible] యువతులు। [illegible] సవతీప తులకు॥

గీ॥ అచటి హైకోర్టు [illegible], హాస్పటలును। మొదలు ప్రసిద్ధి[illegible] గల, ముఖ్యమై [illegible]। వన్నెయున్నవటంచు నే చెన్నపురి [illegible] వైభవమును [illegible]॥

ఆ॥ వె॥ గొప్ప [illegible] మహలు [illegible] లును। [illegible] సభలకొరకు కట్టబడియె
నచటనుండు వేశ్య, లాటపాటలువిన్న, చెన్నపురిని [illegible]
చిత్తమగును।

కం॥ దోసెలిడెన్నుము కాఫీ [illegible] పకోడి [illegible] పాయసమునుసే
మాసమ్ము [illegible] గా [illegible] నాంం [illegible] పము, [illegible] గలరే॥

గీ॥ చెప్పుపురములు [illegible] చెప్పటకు [illegible] [illegible] తిరు
నేమో! గానిఋణపా త్రముస్రాయ గెలుగుటెల్ల, శ్రీజగన్నాథు
డటజేర, జెప్పవలెనె॥

వ॥ మరియు, శ్రీ [illegible] జగన్నాథరాయుడు, హిం
దూ దేశము కు ముఖ్య [illegible] [illegible] [illegible] మహా వైభ
వములు [illegible] [illegible] [illegible] వారి [illegible] భవించుచు, [illegible]
సంవత్సరములు, పూర్ణా [illegible] [illegible] [illegible], ప్రాసుజేసి,
యద్భుతవాసి, [illegible] [illegible] [illegible]॥

ఉత్పలమాలిక॥ తిన్నని రాజవీధులును [illegible] టెరినిచ్చు [illegible]
త్యున్నత మైన మేడలట, నుత్తమ [illegible] సిల్లరా॥ మిన్నల
కోటలును బనులు, పొలుపుపువ్వుల తోటలందుబల్॥ వన్నెల
మీరువృక్షములు, [illegible] [illegible] [illegible]॥ [illegible] శాఖ
పట్టణము, [illegible] [illegible] [illegible]॥ [illegible] మోహము వేల్పు
నకు నద్భుతము [illegible] [illegible] [illegible]॥

ఆవె॥ జెడ్డికలకిటరుము॥ జల్లాపు [illegible] వాట॥ చేతనాపు [illegible] వసించు
చుంద్రు॥ [illegible] తువుంజెన్ను [illegible]॥ రా ప్రకల్పెట్టరా॥ [illegible] కొల్వు
జేసెనచట॥

ఉ॥ నాలుగువత్సరంబులట, న్క్రమత [illegible] కొల్వుజేసెనా॥ లీలల
వ్రాయుగా లరమొ, శేఖరినైయట మెప్పుబొందిరో॥ పాలుని పాద
పద్మములు, భక్తిని దేలుచు రామచంద్రదే॥ వాలయదర్శనంబున
కు, నాతురతన్ నిరతంబునేగుచున్॥

ఉ॥ వందనమాచరించితిగ వాంఛలు నీర్చుమటంచు వేడెద[illegible] చందనమంది
పుష్పములు చయ్య[illegible] [illegible] మనా॥ నందము[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

సీ॥ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

మ॥ [illegible] భూ[illegible] [illegible]
[illegible] నద్యలకెచ్చె[illegible] [illegible]
[illegible] ధర్మ[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

ఉ॥ అచ్చటఁ గొల్వుసందడిని సద్భుతమొప్పఁగ సంచరింపఁగన్। మెచ్చు
చు మేనమామయటు మీదట పెండిలి జేయనెంచి తా నచ్చెను శ్రే
ష్ఠసుతికను నిద్దరికిద్దరు సీసుజోడనన్। ముచ్చట మీరు నా శుభము
మోదము జెందగ మీరె శోభలన్॥

సీ॥ మండపిల్లికులాబ్ధి మానితసోముఁడు గోపాలరావను గుణధనుండు
ఆతని భామిని యగు చినవాగాయ గాంబసాధ్వీమణి యతుల
సుమతి। వారికిరువురకొక్క వరపుత్రి యొప్పుట్టె విజయలక్ష్మి నామ।
విమలకన్య। యాకన్నియ నొసంగి రప్పలనరసాఖ్య సనుజుడు
గోపాలు డతని భార్య॥

గీ॥ [illegible] రాగవిలసి।
విజయలక్ష్మి నొసంగెను [illegible]
మేనమామలు [illegible]
[illegible]

గీ॥ అంత గోపాలరాయుడు సతిని భార్య [illegible]
నాపి। అప్పగింతలు బెట్టె యందరకును। విజయలక్ష్మిని [illegible]
విమలమతిని॥

ఉ॥ అల్లుని జూచి వారలపుడా దర మొప్పఁగ జేరబిల్చియూ। పిల్లను గొసం
గితిమి పెంచితిమెంతయు ప్రేమతో డనీ। పల్లవపాణి ముగ్ధమను బాధ [illegible]
జాలదు వేళవేళలన్। కల్లలు బల్కనేరదెటు గాచెద ప్రౌఢయ సేలు గోపరేన్॥

సీ॥ విజయలక్ష్మిని బొంది విజయము చేకొను రాజాధిరాజుల రచ్చ
లందు। సుగుణరాసిని గొని సుఖములనందుము సకలసంపదలతో శాశ్వత
ముగ। మానవతిని సంది మర్యాదలను పొంది పుత్రపౌత్రాళితో పుడమి
మనుము। మాకూతు ప్రేమించి మమ్ముల బంధుల నానందవార్ధి నవలర జేసి॥

గీ॥ ఈధరను మెప్పుగాను జగన్నాథరాయ । యించు గోపాలరావును సతనిభార్య । యప్పగించిరి తమకూతునల్లునకును । పొంగిపొరలెడి సంతోషము మించుకొనుచు॥

ఆ॥ వె॥ రాతువంశజుండు శ్రీనివాసపాలక। విజయలక్ష్మి నంది విబుధులలర । నక్షత్రమాలకట నానరమునమ్రొక్కి । శలవు పొందజనిరె సంపు పులకను॥

మ॥ వినుడంధనప్రహ చిద్విశాఖపురిలో వేవేలసత్కార్యముల్ । పనిలోనుండియు సల్పుచుండ్రెకొల్పుగా బాయంగభావింపనద్। జనముల్ సప్పిగొప్పపెంగలప్పుడుణ్ సంతోషభావంబులన్ । వననాభుని సన్నుతించి తప్పదర మేవంత్రైనమ్మెత్తైననున్॥

కం॥ తనకన్న పెద్దవారలు । తన కెంతో గౌరవంబుతప్పక సలుపన్ । గొని వారలకీర్తింపుచు । జనినెంచెను వేడుకొల్పుపల్పగతానున్॥

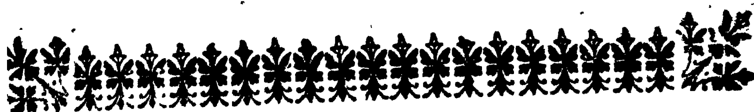
వ॥ మిమ్ము చేమిజరిగెనన॥

సీ॥ శ్రీజగన్నాథక్షేత్రలో శ్రీజగన్నాథునకు। మర్యాద లిడిరి సపూజ్యులములు। నాటకమ్ముగ నాశిరాయునిపెంపునిండ పూలనందలు పేసి ప్రాజపేసి । సంతోషపరచియు సాగనంపిరి మిత్ర వాత్సల్యము ప్పార భవనమునకు। నంత నామరు వాటికతప్పైపంబయ్యె జోలినులం చేరబుద్ధి బోడమి॥

గీ॥ వెడలె వెల్లూరు పురినింగువడయుటకును। అచటిమిత్రులతో గూడి యలరుచుండె । కష్టమొకవిననూప్పుచుకలతపడక । జరుపుచుండెను దినములు సంతసమున॥

కం॥ శాంతముచేసుఖమబ్బును । శాంతముచేసకలభాగ్య సంపదలబ్బున్। శాంతముచేజయ మొదవును । శాంతముభూషణము గాదె సజ్జనులకిలన్ ॥

గద్య॥ ఇది శ్రీవిజయనగరము మహారాజాస్థాన నాట్యశాలాధ్యక్షవిరచితము శ్రీసోమయాజుల సూరిదాస కవిచేత రచింపబడిన రాతు జగన్నాథరాయునిచరిత్రము రెండవభాగము శ్రీ॥ శ్రీ॥ శ్రీ॥

శ్రీ రౌతు జగన్నాధరాయని జీవితచరిత్రము

మూడవభాగము,

ఉ॥ రావణుశక్తిచేత రఘురామునితమ్ముడులక్ష్మణుండునిర్ । జీవి
యై ధరణిఁబడఁగ దివ్యవనికేగి బలంబుఁజూపి సం । జీవిని దెచ్చి రాముని భు
జాంతమునఁబెట్టి సుమిత్రనందనున్ । జీవితుఁజేయవే సుజనజీవనపావనవాయు
నందనా॥

వ॥ దేవా యవధరింపుము యిట్లు శ్రీరౌతు వంశాంబుధిసోముఁడు శ్రీజగ
న్నాధరాయుఁడు వెల్లూరు క్రైస్తవబడిలో సబిస్సెక్షను క్లాసున రెండు
వందలనలుబది విద్యార్థులతో చదువుచుండెను॥

సీ॥ ఒకదినంబున వీరి నొకచోటనిలఁబెట్టి డ్రిల్లుచెప్పుచునుండె దొరవిమోర।
నంత సూత్రంపు డెంటు యునిఫ్ట్లు కరుదెంచి విద్యార్థులందరిని వేరువేర ।
జూచి పరీక్షించి చోద్యముగ నా జగన్నాధుని బిలపించిన యమ్ముగాను । కుశ
లవార్తలడిగి యుసమానముగ వానినందరిలోఁ దను నాదరించి ॥

గీ॥ మేనుతట్టుచు ... కరసుమ । నిందరిని దిప్పుచుండగ నందు
మాజ్ఞ । యనుచు శెలవిచ్చె దొర రాయునాదరించి । మానమవమాన
మెటనున్న గాని రాదె॥

చ॥ అనిగనితోడి ... కడునాదరభావము ... నాయునిన్ । పది
లముగాను హస్తముల బట్టి చటాలున మీఁదికెత్తియూ । సదనముఁజేర మా

యుచును సందడి చేయుచు మేల్ భళాభళీ! సదమలమానసుంగవని సన్ను
తి జేసిరి రౌతువంశజుల్॥

గీ॥ రెండువందలనలుబది రెంకునందు। నితని దెబ్బల్ని గౌరవమడుగనేల।
మంచివారల కెంపున మంచిగల్లు । పెద్దవారల కెంపును చేటుగల్లు॥

ఉ॥ అచ్చటనాపరితులను నాతదు మెప్పులుబొంగి కొల్వనం । దిచ్చ
జనింపజేర మదికింపుదలిర్పెదువంగవోలునం । దచ్చరుపొప్ప పౌరజను
లందరు సంతసమొందినారయునిక్ । మెచ్చుచు చుట్టియుండి తన మేలును
గోరగసంచరించె తాన్॥

వ॥ ఇట్లు సబిన్‌స్పెక్టరుగ గుంటూరుజిల్లా వంగవ్రోలునన్ కొన్ని
దినంబులు సుఖంబుండ॥

సీ॥ అంతటచీరాల యను గ్రామమున వీర్ల మొహరముజరపిరి ముసల
మాన్లు । హిందూముసల్మాన్ల కెందువల్లనొగాని కలహముజనియింప
కలతపడుచు! కట్టెలు చేబూని కొట్టుకొనుచునుండ పోలీసునధికారి బొమ్మ
టంచు । శ్రీజగన్నాథుని శీఘ్రము బంపగ పైపైవెస లెనాపండుగునకు॥

గీ॥ పోయికని పెట్టికట్ట్యాము పాసగసీస ! యుభయమతముల నూరా
స్పెనుత్తముండు । ధనముగోరక న్యాయముడసరనిచ్చ । వారలకు సరిస
ములె మెవ్వారలైన॥

కం॥ లంచముగోరియు ప్రజలను । వంచకులై బాధలిడెడి వారలుయ
ముచే। వంచింపబడుచుమరలను। కొంచెపుజీవనములబుట్టి కొనముట్టెదరే॥

వ॥ ఇట్లుత్సవమునడిపించుచుండ నొకమ్లేచ్ఛుడు పులివేషమునువేసి
హిందువుల సదుగుకొను వాడుకగలిగి వేషమువేయుటకు శెల ప్రసంగు
మనికోర శ్రీజగన్నాథుడిట్లు సలెక్కా, మీరుపడని సమయమున హిందువుల
వీధులకు నీసమయమున బోవలదని వారించిన వినక పోలీసుపై యధికా
రులకు వ్రాసికొనిసను ఫలముగానక రాయునిపై నలిగి యేతీరునైనను

రాయుని పరాభవింపదలచి తనమిత్రునొకనిఁ బ్రేరేగించి రాజమార్గమున రాయుఁడొచ్చుసమయమున కాదుకూతలుగూయించుచుండ ననేకవిధములు రాయునిబోధపరచినను వినకున్న నాదురాత్మునితో రాయుఁడిట్లనియె॥

చ॥ వలదసమానవింకనిను బాసిస్తానైనఁజూడుమంచుబల్। చలమునచిన్నదెబ్బలను చావనియట్లుగగొట్టిదోలవ్యా। కులశనుబోయిమిత్రునికి కొండెములాడగకోపగించిపే। యలసటడీర్ఘరేపు కడనాగుమటంచునుబల్కె మ్లేచ్ఛుతుఁ॥

సీ॥ మొహారమునుగియించి మోదముననజగన్నాథుఁడవిడిదినినాడు నిల్వ। మ్లేచ్ఛుసివిత్రుఁడుమెల్లగ నటజేరికపటాంత రంగుడై కరుణ జూడు। డనుచుప్రార్థించె నాయమునుచరిత్రుని మంచివిహామ్రనమరలెవాడు। అతివినయముజూపి యజ్ఞోపు గుర్తించి పోమెనాయమూర్ఖుపోతరమున॥

గీ॥ నాటిరాతిరి రానెంచిరాయునచట। చంపవలచెను జరుగనిసాహసమున। తానొకటితలపదైవము తలచునొకటి। యనెడిసామెతని జనుయెయ్యనద్భుతముగ॥

వ॥ తమపరిసేమిఁజరిగెనన॥

సీ॥ వేటపాలెమునుండి వెతలెనుమ్యాన్సి పల్లైపమేఁ నాయుని చెల్మికోరి। విందునతమ్మునివేడి డోమడపోయెనిచ్చటి వింతలనేమిచెప్ప। నానాటరాత్రి నందామేడకను బోయెమ్లేచ్ఛుఁడు వానితోవిత్రుఁడొనడు। పోయివెదకిరిచేబూనుచు శస్త్రముఘుమనుగాన మిమదికలకపడుచు।

గీ॥ మేడదిగివచ్చిదిగువను మెలగుచున్న। శ్రీజగన్నాథుఁడుంచిన సేవ

కలను। చావమోదరినాయుని జాడదెలియ। నంతనిజమును దెలియుచు
నరిగెవారు॥

వ॥ ఇక్కడచీరాలనందిట్లు౦డ॥

ఉ॥ అచ్చటవేటపాలెమున నాటఁవానర్చినవింటలందిటల్। ముష్కరు
లూరునశ్వమును బూన్చినబండిని దెచ్చిస్తరుమే। నిచ్చనెనెన్ స్టేషనంతు
నేగగనుంగొన నాజవానులుఁగ। వచ్చినజాడగన్పడమి వైరముకేరినాడిటఁ
గాతనఁగ॥

వ॥ అంతనచ్చటచీరాలనం దాపోలీసుజవానులు కలుషాత్ములగు
మ్లేచ్ఛునిచేతను వానిమిత్రులచేతను ప్రహారణముల నంది జగన్నాథు
తమ్ము వేటపాలెమున కలియమని బల్కుయాజ్ఞనుమన్నింపజాలక పెద్ద
బాధచేపోజాలక నచ్చటనేయుండె డిప్యూటీసూపరింటెండెంటునకు నంతవిన్న
నాతడు జగన్నాథునురావించి నడచినకథవిని మరల నాతనినేయుచటకు
బంపనాజగన్నాథుడా చీరాలకుమరలబోయి పోలీసుజవానులచే నడచిన
దంతయువిని గడ్డిమేటులలోడాగినమ్లేచ్ఛుని పట్టుకొని నేరముమోపి॥

గీ॥ ఆరుమాసము లతినిష్ఠులనుభవింప। జేసెమ్లేచ్ఛునిమీదను కేసు
నిలపి। దుష్టశిక్షణజేసిన. దోసమున్న। శిష్టరక్షణశేయక శ్రేయమగునె॥

మ॥ అతిదాతీయున రాచకార్యములలో నత్యంతపాత్రత్వన। వ్యాతనా
కేసులబట్టుచుఁగ చెలగుచుఁ పుణ్యాత్ములఁగ బ్రోచివి। శ్రుతకీర్తిఁగ
గొనెవంగ వోలున మహానుద్ధాత్ముడీతండిటఁగ। సతతంబుండెనవా ఖ్యా
నంచు ప్రజలాసన్మార్గ భూషింపగఁ॥

ఆ॥ వె॥ అటకపాయివాడు నాజగన్నాథుని చంపదలచెగాని పొగు
టెటుల దైవభక్తిదేలు ధర్మాత్ములను వెంట దగిలియుండు గాదెదాన
వారి॥

ఆ॥ వె॥ లంచమిచ్చకముల నెంచక సతతము సత్యమూడనెంచు సజ్జ

నుండు। ఎట్టిగొల్వచేయ వేడిలోపముగల్గు వెంటనంటియుండు వెన్ను డెప్పుడు॥

కం॥ భక్తుడె ధనవంతుడు సద్। భక్తుడె గుణవంతు డధిక బలవంతు డునా। భక్తిని దేలిన ఘనుడవి। రక్తిని గొనకున్న పురుషు రాగంబుల పై॥

ఆ॥ వె॥ భేదబుద్ధి లేక భేషజమున బోక। భూతదయను మించు పురుషు నకును। జయముగలుగకున్న జనములు మెచ్చరె। రఘుకులవంశజుడె భువి సిసాక్షి॥

ఉ॥ ఈగతి పంగ వోలుపురి నెల్లడజాకలచోర ముఖ్యులన్। జోగుల చేసి త్రిమసిడ జోహుకుమాచును లొంగిరంతనా। భోగిని రౌతు వంశవర భాష్యుబసి పాలకొండకున్। సాగుదునుండ సజ్జనులు చాలవిచా రముసంగిరి దురన్॥

వ॥ అంత రాయుడు వంగవ్రోలు విడచి పాలకొండ చేరె నదెట్లు న్నదన॥

సీ॥ పాడిపంటలు గల్గి భాసిలుచుంటచే పాలకుండని పేరు బయలు వారె। పట్టుకొండలు గల్గి శోభించుచుంటచే పాలకొండను పేరు బయలు వారె। సిరిసంపదల జనుల్ చెలగుచుండుటనట పాలకొండను పేరు బయలు వారె। పాలకడలిశాయి భక్తులుండుటనట పాలకుండను పేరు బయలు వారె॥

గీ॥ నట్టిపురమున వసికేరె నాతడంత। సకల మర్యాదలందుచు సంతసమున। కొంతకాలము సుఖముండె కొదువలేక। తాను జేసెడి యుద్యోగ నాటివలన॥

చ॥ అరవలేక పౌరజనులందరు చెన్నని మెచ్చి యుండ నాం। దరధరు పాదపద్మముల దాపుగనుండగొని సచ్చరిత్రను। స్త్రీ కవతి మీరగోరు మను చెంత సతిమణి సేవజేయుసా। పరమపవిత్రురాలగు కొలువు బాగుగ

జేసెను వలెఁ గుడలోఁ॥

ఉ॥ ఒక్కులపాపు కారులను లక్ష్యముసేయక నేంమున్న బల్। సిక్కుల బొందబంధినయు జల్కగగాచు సమాశ్రయించిరే। పక్కము బాపదివ్యకీర్తి ప్రాప్తులంచుమునున్న దాసిలో। బిక్కుకుకోటివచ్చినను బెట్టదలంచును భోజరాదులఁ॥

వ॥ యిట్లుండ॥

చ॥ సరియొకచిత్రమయ్యెనట మానకపల్కెడు నొక్కనాయుడుఁ। కరముధనంబులిచ్చి కనుగానక కౌతుకులాబ్ధిసోమునఁ। త్వరనుపరాధపించుటకు దారిగను గాను చుండునంతను। స్థిరమతి రాయుడాతని జేసెప రాధన మస్పృతంబుగఁ॥

ఉ॥ నేరముజేసెనీనిక నిల్పగరాదని శిక్షనుంచుసం। భారము లందినాయునట బట్టకలాపగ నెంచనాతఁడ క్రూరతనెన్నదన్నుగను కొంత సమూహములెల్లి పైబడిఁ వారణజేసెనప్పటికివారి బలంగము మీరియుండుటఁ॥

శా॥ ఆరాడాతను తప్పిపిల్చెమనా। డామూర్ఖబంధించివే। నానాభాధలుపెట్టు మఁ పురములో నానాటికల్ద్రిప్పియు। జ్ఞానాంధక్వము మూడగొట్టిగదిలో జాగ్రత్తశోనుంచను। న్యాసంబేగతినిల్పు దుర్జనుల కఁ మర్యాదలఁవేసినఁ।

మ॥ బలముఁ భాగ్యమురూప యవ్వనములుఁ బాంధవ్యసత్ప్రేమతో। స్థలయింపఁ మదినెంచిపచ్చు విధిరానద్దాని దాటించునే। వలమూయందగదెట్టి వారలకుశ్రీసర్కారు మర్యాదకే। కలుషాత్ముండన వంటివాడు జనదేశారాధ్యుఁ బుఁగఁ।

ఉ॥ ఈగతిపాలకొండపురి నెల్లప రేగిన గర్వపోతులఁ। బాగుపడంగ కిసెవరభక్తుడటంచను పేరుపొందెనా। త్యాగముసత్యవాక్యము సుధా,

రసములేరాదు భాషణంబులు। ద్రోగులకబ్బి చెల్లవవిదూరముసేయక కాల్వసాగునే।

ఆ॥వె॥ కౌతువంశ్యుడైన రాయునిచర్యలు। కలసిమెలగువారు గాంచ గలరు। భక్తిధర్మగుణము బంధులయెడప్రేమ సత్యభూత దయలు సహజమయ్యె॥

ఆ॥వె॥ పాలకొండనిట్లు పనివడియుండగ కౌతువంశ్యుడైన రాయ నృపుడు। సరసగుణుపురంపు సర్కారీనస్పెక్ట రుగనుబంపిరప్పుడెగువవారు॥

గద్య॥ ఇది శ్రీవిజయనగర వాస్తవ్యుండగు సోమయాజుల సూరిదాస కవిచే రచింపబడిన శ్రీకౌతుజగన్నాధరాయుని జీవితచరిత్రమున మూడవభాగము శ్రీ। శ్రీ। శ్రీ।

శ్రీ

రాతుజగన్నాధరాయుని జీవితచరిత్రము.

నాల్గవభాగము.

చ॥ నినుమఱిజేసిలోకమున నిష్ఫలులైరనువార్తలేమినే। ననయము
గొల్చుచుంటి మదినాసజనింపగనేటికైననీ। మనముకరుంగదేల నాకా
మారుతినందనభక్తపాలనా।ధనమడుగంగబోను పదదర్శనమైననాసం
గుచుండవే।

వ॥ దేవా ఔధరింపుము యిట్లు శ్రీజగన్నాధుడు పాలకొండవాసి
సర్కిలినస్పెక్టరుగ గుణుపురముజేరి వదెట్లున్నదన॥

సీ॥ జిలజిలమనిపారు సెలయేటిగట్టున కుమురుగనమరిన గుణుపు
రంబు। జయపూర్ మహారాజు జయమునుసూచించు కోటనుగల్గినగుణు
పురంబు। పాఠశాలలనున్న బాలులమదిగల్గు కోర్కెలుదీర్చెడి గుణు
పురంబు। నాల్గుజాతులనొప్పి నాణెమైవెల్గుచు గనిసిమీరుచునుండు
గుణుపురంబు।

గీ॥ చిన్నదైననువన్నెల చెలగియుండు। కాననముదానిచుట్టును గా
చుచుండు। వాసయోగ్యతచేప్రజ వదలకుండు। గుణుపురమ్మునకీర్తి
గొప్పనిండు।

ఆవె॥ అట్టిగుణుపురమ్ము। నప్పుడుచేరెను రాతువంశ్యుడైనరాయు

డంత| పౌరజనులు గొప్పగౌరవంబులఁజేసి విడిదినుంచి సెలవువడసిజనిరి॥

ఉ॥ అచ్చటఁగొల్వుఁజేసె నతఁడద్భుతమొప్పఁగ కొన్నినాళ్లుబల్ | ముచ్చటలూరఁగ జనులు మోదమునొందుచు రౌతువంశజుఁ| మెచ్చుచుహాయిపొందిమనమేలుకు వచ్చెనితండటంచుతా| మిచ్చిరిదీవనల్ కరము నీతనిఁబ్రోవగనీశువేడుచున్॥

కం॥ దీనులపాలించునుమది| జ్ఞానులసేవింపుభక్తి సల్పుచునతఁడు| జ్ఞానులశిక్షించుచునన్| మానముగొనుచుండె నచటమాన్యులవలనన్॥

సీ॥ విజయలక్ష్మినిగూడి విజయమునందుచు గుణపురమ్మునయందు కోర్కెమీర| దానధర్మములను దైవపూజలుచేసి ధర్మముతప్పక తనరుచుండె| సంతతిలేమికై చాలదుఃఖంపుచు నధ్యాత్మపఠనంబు నచటజేసె| సంకల్పసిద్ధుడై సంపూర్ణముగవిని పట్టాభిషేకముఁబరగవడపె॥

గీ॥ దశరథాత్మజుకృపగల్గి తనదుభార్య| గర్భవతియాయెచుకొన్నాళ్లు గడచునంత| పుత్రికారత్నమునుకనె పొలతులలర| రాయుడాకూతుశ్రీరామరత్నమనియె॥

ఉ॥ రామునినమ్మువారలకు రక్షణగల్గుటదొక్కవింతయే| రామునినమ్మివానరుడు రాజ్యముఁపొందడెపూజితంబుగన్| రామునినమ్మి దానవుడు రాజ్యమునేలడెలంకసీమలన్| రామునినమ్మురాయనకు రాముఁడొసంగెఁ పుత్రికామణిన్॥

చ॥ తరుణియుపుత్రికామణియు తానునుబంధులు సేవకుల్ దగన్| సురుచిరభాగ్యభోగములసొంపు దలిర్పఁగ కొల్వుచేసెను| స్థిరముగ కొన్నినాండ్లచట శ్రీపతిపూజలుచేయుచుండెను| త్వరముగ నేరుపొంగిపురధామములన్నిటిముంచునయ్యెడన్॥

సీ॥ ఏరుపొంగియుమీరె నూరునుముంపగ పౌరులందరుప్రాణభ

యమునెండ। సామగ్రిపడవైచి చంటిపిల్లలనెత్తి యున్నతస్థలంబుల
నాడుగువారు। విలువైననగలెన్నో గలిగిన పెట్టెలుజలమునదేలచే జాచు
వారు। లోతునీటినిబోవు లోవులనంతాల దెప్పటకై బోయి చచ్చు
వారు। ధనమునాసింపక తమప్రాణరక్షకై పసువునుబోవుచు పడెని
వారు॥

గీ॥ ఇట్లుజనములు జెగడొందనేకపోంగి। పారసాగెనుపురముపై
పంతగించి। శ్రీజగన్నాథుడంతట శీఘ్రముగను। సాహసంబున నుపకృ
తుల్ సలుపజొచ్చె॥

గీ॥ దైవవశమునతనయిల్లు తడియకుండె। నెత్తుచోటుననుండెను బ
హ్ముడగుట। తనదుగృహమునుదలపక తానుపోయి। పరులకొరకతికరు
ణను పాటుపడియె॥

ఉ॥ అంతటకొంతసేపునకు నాజలమంతయు తీసెప్రాణులున్। వంత
దొలంగిచేరిరట పాడుగృహంబులు బాగుచేయని। చింతచెలంగ రాతు
కులశేఖరుడచ్చటకొన్నినాళ్లగో। రంతయు తప్పసేయడితడంచును పై
యధికారులెన్నగన్॥

సీ॥ జలబాధతగ్గె నాకలిబాధకరమయ్యె। బీదసాదులబట్టి పీల్చుచుం
డ। గుణుపురవాసుల గోలనామరునాడు చూడకక్షణులకు శోకము
దవు। రాతుజగన్నాథ రాయుడుకనిపెట్టి యుపకారములసేయ నూహ
బొడమి। వర్తకులంబిల్చి వడ్లుతెమ్మనిబంచి మిగులుసామగ్రిని తగన
మర్చె॥

గీ॥ చేసెసంతర్పణముపుర వాసులలర। తృప్తితృప్తిగప్రాణులతృష్ణ
దీర। భోజనంబులుచేసిరిపాలుప్రమోర। నన్నదాతసుఖీభవయనుచునుడివి॥

ఉ॥ ఎంతటివారికబ్బు నికనెవ్వరికెవ్వరుభూమిపైనిక। మెంతటివా

రశైన తమకెప్పుడుసౌఖ్యముగ రుచంద్రుడా। సంతయుపేదసాదలకు నాగతినన్నముపెట్టజాలిరా। చెంతకుజేరజంకుదురు చెప్పగనేటికిజూడ మేకలిన్॥

చ॥ పురములనేలవచ్చు బహుభోగములందుచువిశ్రమీగుచుర్। తను వులగూడవచ్చుపరదారధనాదులగోరిదోసముల్। నిరతముసేయవచ్చు నిటునీసరిధర్మముసల్పనేర్తురే। సరసగుణాఢ్యకౌతుకులసాగర సోమపవిత్రనామధా॥

చ॥ గుణపురపంక్తికాగ్రణులుకొందరుభక్తులునాజవానులున్। ప్రణుతులొనర్చుచుండిరతిభక్తిపటంబున కౌతువంశభూ। వణునటనుం డనీకవడినాగగబల్కిరి మార్పుజేసిసద్। గుణములకుప్పపై నమునిగొల్లు ననేద్యగపౌరులందరున్॥

గీ॥ పౌరులేదుపురకనియొక సూరివరుడు। వ్రాసెపద్యములానాడువను సమారు। వానిలోకొన్నివ్రాసితి వదలకుండ। చదివిగ్రహియింపుడానాటి చందమెల్ల॥

సీ॥ కౌతుకులాంభోధి రాకాసుధాంశుడై శ్రీజగన్నాథాఖ్య చెల గునెవడు। గుణపురంతాలూక గుణవంతుడెవ్వడు పాలించెప్రజలెల్ల పరిఢవిల్ల। దేవభూసురభక్తి తేజరిల్లగజేసి పూర్తిగానెవ్వడుకీర్తినిలిపె। బీదలకన్నము పెట్టించవలెనన్న శాస్త్రోక్తరీతిని జరిపెనెవడు॥

గీ॥ అట్టిమిత్రోత్తముడుచూడ నహహామనల। దుఃఖసాగరమందు నదూగజేసి। పర్లకిమెడకునేగగపైనమయ్యె। నింకమనమెల్లదీనవలియ్య వలయు॥

కం॥ కౌతుకులశేఖరుడునై। యాతతధర్మార్థ కామయత్నాత్మకుడై। స్ఫీతయశఃకాముకుడై। పూతజగన్నాథమూర్తిపూరుషుడొప్పెన్॥

చ॥ కవివరులిట్లు పద్యములు కల్పనజేయుచు నున్నచుండగా। ధవళ
డబాయుభామగతి నాప్రవహారులు వంతనొందగా। శివాలయమెంతజేసిన
తిశీఘ్రమె పూర్వసికొందరాడగా। రవిసమతేజుఁడందరి నిరంజనసేయు
చునేగెనత్తరిన్॥

వ. ఇట్లు గుణుపురము బాసి పర్లాకిమిడికి పైనమైపోవు జగన్నాథుని
వివిధవజాలకవెంటనడుచుచు ననేకప్రజలు తమలోతామిట్లు బలుక
సాగిరట్లువిన,

సీ॥ శ్రీజగన్నాథాఖ్య చెలగుచున్నతన శ్రీరథోత్సవమును జేయునీ
తడు। పసిపుల్లపాలను పంచిపెట్టునుసిదా పంచమినాఁడు ప్రజలకొర
కు। నిదిగాకతిరుపతిని నెంచగశక్యమే మేళతాళములతో మేలనంగ। సజ్జ
నులందరు సరసపడచుచుండ జరపునుత్సవమునుసంతసమున॥

గీ॥ ఇట్టిమనతోడమెలగుచు నిన్నాళ్ళు। కార్యములజేయుచుండి
న ఘనునిబాసి। తాళజాలపుటంచునుతగిలి వెంట। నడచినిల్చిరి శ్రీజగ
న్నాథపురిని॥

గీ॥ పాయజాలకవచ్చిన వారలంత। శ్రీజగన్నాథుతోగూడి చేరి
చట। సత్యదేవునివ్రతమును సంతసమున। వనమునన్ భోజనాదులు
గొనుచునహహా॥

మ॥ తనతోవచ్చినగొప్పవారినచటన్ తాళంగనోదార్చుచున్। సన
మందున్ భుజియింపవచ్చుప్రజలన్ మర్యాదలన్ జేయుచా। ఒనెనాప్రక్క
కు పేదవారిగనుచేసంతోషమూయయ్యెకున్। పనులన్ గ్రోయుచుమెచ్చు
గోరుహితులన్ భావింపరే సజ్జనుల్॥

మ॥ అతడాతీసుననొక్కనాడు ప్రజతోనానందమున్ దేలిప। మ్మశి
వారలనాగుమంచు జనగన్ భావింపనావారల। ద్యుతశోకాంబుధినీడు

చుగా వెడలకేగొద్దోదుర్గాబోయిరా। గతులగాదుఃఖమువారు జేయుచ నలుగ గాంచగావలెగాపోల్ప్కగ॥

వ. ఇట్లు గుణుపురముదాటి జగన్నాధపురమున సత్యనారాయణవ్ర తమును వనభోజనమునునడపి పౌరులనెల్లెటో సమాధానపరచిసెలి పితడుపరి,

ఆ వె॥ గుణుపుర్ముపదలిగుర్తుగా జేరెను పర్లాకిమెడెపూరి నిభక్తు సపురు। కొల్వుజేయువారుకోరినచోటుననుండగలరె తిరుగుచుండవలయు॥

వ। ఇట్లు శ్రీజగన్నాధుకు గుణుపురమువదలి పర్లాకిమెడెపురముజే రెనదెట్లనిన,

పర్లాకిమెడెమకాము.

సీ॥ శీతసాగరముప్పె శ్రీనివాసమునకు రామసాగరముప్పె రా మునకును। కోటపేటలపూల తోటలువెలుగొందె పాఠశాలలుకను బ ల సియుండె। సంగీతసాహిత్య సకలవిద్యలకాట పట్టన జెల్లునాపట్టణమ్ము। దేవళములసంఖ్య దేలదులెక్కింప భక్తివిశ్వాసులౌ పౌరులచట॥

గీ॥ నట్టిపురమునరాయుని నాదరించి। విడిసిజేర్చిరికొందరు విభుధుల పురు। విజయులక్ష్మంబపుత్రిక వెంటనంట। సంతసంబుననటకొల్వు సల్పు చుండె॥

సీ॥ పోలీసునకికార మునుపొందిపౌరుల కలిసియుండుటచాల కఠిన మిలను। నేరముబట్టిన నెపరు లేదందురు పట్టకున్ననుకష్ట పాటుప్రజకు। లంచముబట్టక లవోధికార్లకు మానముచెడిపోవుమాన జేని। పాపము పెంచ్చును పై యధికార్లకు నాగ్రహముద్భవమగునుమదిని॥

గీ॥ అన్ని దెలియుచునుచోగ మలరజేయు। పూనుష్ముని నెన్నశక్యమే

పురుషులందు। పుణ్యపురుషులు వేరసిపోల్చరకొ౯। శ్రీజగన్నాథుడాతీరు చెలగలేడ॥

కం॥ పర్లాకిమెడెపురంబున। దుర్గభవానాపనులు జేసి దురితముదోలె౯। దొర్లించి జారచోరుల। నిర్లక్ష్యముగాగజూచె నిరతముధనము౯॥

చ॥ వినయము సత్యవాక్యమును వీడకభక్తియు సజ్జనాళిలో। ననయముగూడుచుండుటయు నాశ్రితవర్గసమాదరంబును౯। ఘనులకునెట్టు లుండునని గాథలవించుమదే ప్రకారమీ। దివకరతేజుడొప్పెసట ధీజనులందరుసంతసింపగ౯॥

సీ॥ సివిలుమేజస్ట్రేటు సెక్షనులన్నియు తనదరిచేరును తగవులేక। ఆలిమగలతగవు లన్నియు కోర్టున కందకయచ్చటనణగిపోవు। జారచోరులవృత్తు లేరిసగనరాక దేశములకువారు దిరుగచనిరి। నరహత్యలను మాటలెరుగక జనములకైక్యమత్యముమీర నమరియుండ్రి॥

గీ॥ భళిర రాతుకులాంబుధి పావనుండు। శ్రీజగన్నాథుడీగతి చెలగుచుండె। పర్లకిమెడను పండితవరులతోడ। పొగడుచుంటినటంచును పోల్చవలదు॥

ఆవె॥ సర్వవేళలందు సబినస్పెక్టర్లు నాజవానులెల్ల నణగియుండ। జనములుతనతోడ జట్టుదార్లైయుండ। రాతువంశ్యుడైనరాయుడొప్పె॥

చ॥ జనములునాజవానులును సమ్మతితోడనుసంచరించుచు౯। ఘనముని యోంచగావలదుత్సాతలనాయకులీతని౯గన౯। పనివడిగోరుచుందురది భక్తియుదారగుణాళిచేసగు౯। గనుగొనశక్యమే భువిని గన్పడకుండిన భక్తవర్యుల౯॥

కం॥ శ్రీరామనవమిదీక్షను। ధారాళముగానొనర్చి తగునుత్సవముల్। వేరాసమీరసల్పగ। నారాయనిసజ్జనులకునానందమగు౯॥

కం॥ శ్రీమద్రామాయణమును। నేమాదిరిబల్కిరి ఋషులేర్పడభువి పై। నామాదిరినటనవమిని। రాముని యుత్సవము తాపురమ్మున నడపెన్॥

ఆ వె॥ భార్య విజయలక్ష్మి పరమపతివ్రత। భర్తమీరి వెంటపనులు జేయ। రాతువంశ్యుడైన రాయుడు శ్రీరామ నవమినియమములను నడపెనట॥

ఉ॥ శ్రీమదయోధ్యయందునల శ్రీవిభుడుత్సవమైనదాది శ్రీ। రాము నిలీలలన్నియును రమ్యముమీరనొనర్పనెంచెను। హ్యామతపౌరులందరును కార్యములంగడు జాగరూకులై। నీమముతోడ వేసములు నేర్పవశేయకథానుసారులై॥

మత్తకో॥ వీరరాగతిచెలగుచుండగ విజయలక్ష్మిముదంబుగన్। కోరిబీదలకన్నదానము కోర్కెతోనొనర్చెనున్। మీరినాథుడుతా నొనర్చిన మేలిచర్యల మెచ్చగా। సారసాక్షియు ధర్మముల్ కడుసల్పె సాధుజనాళికిన్॥

ఉ॥ పౌరులు విఘ్ననాథునకు భక్తిమహోత్సవలీలసల్పుచున్। గోరగబోయిరర్థము నుకొంచెమొసంగుడటంచు రాయునిన్। భారముమోయలేమనుచు బాధనుపొందెడి పేదవారినే। తీరునతృప్తిజేసెదము తేగలమేధనమిట్లుసేయకే॥

కం॥ బీదలకన్నంబిడగను। సాదరముగనిడుడుకొద్ది చందాననగన్। మోదమునొందుచు రాయుడు। భేదము లేకుండనటకు బిలిచెన్ భార్యన్॥

ఆ వె॥ విజయలక్ష్మి బిలిచి వివరముగను దెల్పె తమ్ముజనులు కోరు ధనము తెరగు। వినియు విజయలక్ష్మి విభునితో ననెనిట్లు। సగము దానమే లసలుపనాథ॥

వ॥ మరియు రాయునిసతి విజయలక్ష్మాంబ ప్రజలతో నేమనెనన॥

సీ॥ చండాలధనమెల్ల సంబరమువలకు సంతర్పణముమేము సలు
పగలము। అన్నముకావలెననడిబీదలకుమే మన్నముఁబెట్టెదమనుచుబ
ల్కి। పౌరులబాపించి పతితోడబల్కెను విజయలక్ష్మిసతివేడ్కమీర।
బీదలకన్నముపెట్టగవలసిన సామగ్రులన్నియు చాలగలవు॥

గీ॥ గావనడుపింపుమికవన్నదానమనుచు। బల్కెకోమలినదమెచ్చి
భర్తమీర। పూరుపీడింగుసల్పెనా పురమునందు। శ్రీజగన్నాథరాయుం
డుఁ చెలువగూడి॥

సీ॥ విజయలక్ష్మాంబతో వెలయుచునాథరీ రాజుజగన్నాథరా
యుడొప్పె। శ్రీరామరత్నము జ్యేష్ఠపుత్రికగాక జయరామరత్నము జన
వమయ్యె। పుత్రికలుసుభాగ్యవతులుగనుండగ గాలివానజనించె కాలు
నిగతి। గృహములువశియించె గోపురములుఁగూలె। వృక్షములన్నియు
కృధ్వ్రాలె॥

గీ॥ వంత్యకాలముకావలెననుచుప్రజలు। దిగులుపొందిరిపేదలు తిం
డిలేక। వేగుచుండుటపాడగాంచి విజయలక్ష్మి। ప్రాణనాధునిదరిసిర్చిప
ల్కెనిట్లు॥

మ॥ అకటా ప్రాణవిభుండ మీరుగనుడీ యన్యాయమెట్లుండెనో। సక
లోర్వీగల ప్రాణకోటికొకడే సర్వేశుడై యుండనీ। వికలంచేటికిబుట్టె
నోనిల చునోవింతల్ కడుఁగాహెచ్చునో। యికతాళిభరింపజాల జననే
యూధక్తులఁబ్రోవకే॥

గీ॥ అంచువిజయలక్ష్మాంబ సమంచితముగ ప్రాణనాథునివేడెను ప్రజ
లకొరకు। తమసుఖంబులుగోరరు తరుణులెట్లు। పరులవంతలకనికట్టి
బరగగలరు॥

కం॥ పుత్రికలుభార్యబంధులు। మిత్రులుపౌరులునుబుధులు మేల్మే

లసగ| క్షత్రియమునుజేరనీకరి| విగ్రమముగనుమెలగు రాతుశేఖరుడచట|

వ॥ ఇట్లు జగన్నాధుడు పర్లాకిమిడెను సుఖంబుండి యొకనాడు॥

సీ॥ పర్లాకిమిడెనుండి తర్లాకునదిమీద నడిపించి శ్రీజగన్నాధునప్రభు| పదరాసుపురినుండి మణులతోనమరిన సరకులుదెచ్చియు సాహుకారు| యచటికోటకుపోవ నసికొండమనిని కోటవారు సొమ్ముగొని వానిపంప| బోయియాసాహుకార్ పురమునవివసించి మనునాతుతన పగమణులనడిగి॥

గీ॥ తస్కరులపాల్పడుననిగి తత్క్షణంబు| రాతువంగజుతోచెప్ప నాతడచట| న్నృపునిగనుగొనబోయిన చపలుడగుచు| ఏమిలేదనినుత్కరువి సంగదలను॥

ఉ| పల్కినసోకత్రొక్కు ఫణి భంగిని లేచిజవాన్లుగొల్వతా| నల్కవహించికోటకపుడంటట గాటురువేసినస్త్రముల్| బల్కికయున్ననూనమిక బాసదనంచునుబల్కురాయుడా| చుల్కనజేయునా నృపుని జూడకనిర్భీతిజేమ నంచుముల్॥

కం॥ పోదాడేయగనెంచిన| పాదంబులపైనిసచట బడెమూప్యములా| నాదారువిత్తమందక| సీదాపనిజూపె రాతు శేఖరుడచట॥

గీ॥ అయిదుదినములనాకతినాప్రుజేసి| కోటకెనతూజ్ఞపై నిల్పి కొసకునిజము| దెలిసిసొమ్ములుదెప్పించిదీనుడైన| సాహుకారుకొసంగెను సంతసమున॥

కం॥ పారాజవానులాపని| నేరకచేయుటయువారి నేప్పనకారా| గారంబుజొరగబంచిన| నారాయునిమెచ్చిరప్పు డచ్చటివారల్|

చ॥ సరగునవారిబట్టితన సాహసమేర్పడనేగుదెంచెన| త్వరముగనీటి తాసుమతి ధన్యుడటంచునుమెప్పుపొందుచున్| సరవరులైననెమితమ

న్యాయముదప్పినమానముండునే। సిరియపుడబ్బునే నృపతిచేష్టలుతగ్గి యులొంగియుండదే॥

వ॥ ఇట్లు తర్లాకోటలో ప్రభుశాసనమ్ముగా నరవేర్చి పర్లాకిమిడికిఁ జేరియుండెనంత॥

చ॥ ఇరువురుపుత్రికామణులు నింతిచుఁ బోదనుమీరనుండెనా। త రణియుగర్భచిహ్నముల దాల్చగనప్పుడుపుట్టునింటికిన్। సరగునవాథు పేగుమన సత్యముజూపెడిభంగినాథుతో। విరళముగాగబల్కెసతి వీను లముల్కులుగాగదోపగన్॥

చ॥ నినువిడిపోయెదన్ మరల నీదరిజేరుటదుర్లభంబునా। మానమిదినీ వెఱుఁగనిదె మన్ననచేయుముతప్పులుండినన్। మనప్రియపుత్రికల్ మన ల మర్యగజాలరదెట్లుబ్రోచెదో। కనుగొనుచుండుమంచుసతి కన్నులనీ రునుగార్చ రాయుడున్॥

ఉ॥ భీతిలిభార్యతోననియె చేలయిడేటికిటిట్లులాడెదో। నాతఁలుపు ట్టినింటికిచనంగని శ్వస్థనాథుజేరరా। ప్రాతఫలంబుగాఁ చినటు పల్కు చునుంటివిచిత్తనంచు ప్ర। ఖ్యాతివహించుసాధ్వివెటు కాంతుపుమృత్యు వుపోయిరాగదే॥

ఆ.వె॥ అట్లుపల్కువిభుని నాదరమునగాంచి పల్కెవిజయలక్ష్మిభర్త మీర। మరలమిమ్ముజేరుసరణియేలేదని తోచెననగనతడు తోడఁబనియె॥

ఆ.వె॥ కాతువంశ్యుడైన రాయుడుభార్యను పుత్రికలనుగొనుచు పు రము వెడలి। శ్వశురగృహముజేర్చిసరగుననరుదెంచె। పర్లకిమిడికిప్రభు పనులమిగుల॥

ఉ॥ అచ్చటనావిశాఖపురి నాసతిమూడవకాన్పుభారము। నో వ్వభరింపలేకతన కిప్పుడమృత్యువటంచునాథునిన్। వచ్చువిధంబుచే

ఘనుడనివల్కిన నట్టిరెతండ్రితండిరా। నిచ్చెను వేగనల్లుడకునిత్యుడౌరావ
సారించునంతలోఁ॥

ఆ.వె॥ రామవంశ్యుడైన రాయనుతంతిని యాచితొట్రుపడుచు సు
దతిఁగాంచి। మిగులవంతనొంది మెయిలుపైనై రాఖ పురముజేరిగాంచె
పుత్రికయిల్లు॥

ఉ॥ కూతురుపుట్టగానితన కోమలిజీవనముండజాలదఁ। భీతిమనం
బునఁదగిలి వెక్కుచునేడ్చెడిభర్తగాంచియా। నాతిదృఢంబుగఁబలికె
బాధవిచారముసీడిప్రోవవే। కూతులతల్లిబాసికడు గోలునెడ్చెకి పాల
పావలఁ॥

ఆ.వె॥ ఇంతకన్నమీకు నెక్కువదెల్పగ। నేమిగలదుమీరశోకము
గాక। పెద్దమామకూతుపెంచిలినాడుమ। చంటికూతులెంతొ సౌఖ్యపడగ॥

కం॥ అవితనపిదతండ్రినిగని। తనమనమునగలుగువాంఛ తథయకఁ
దెలుపఁ। వినియప్పలనరపాఖ్యుడు। కనులనుభాష్పములుబ్రావొల్చె తాల్మి
లుగాగఁ॥

వ॥ ఇట్లువిజయలక్ష్మాంబ ప్రాణేసునితోను తనపితతండ్రితోను బ
ల్కి తదుప॥

కం॥ జననీజనకులగనిరా। తనెనిట్టుశ్రీవిజయలక్ష్మి యూరనివంతఁ।
తనువదలితండ్రిపుత్రిక, లనుప్రేమనుజాదరయ్య లాలనమొప్పఁ॥

వ॥ ఇట్లుజననీజనకులతో బల్కి విజయలక్ష్మి తనభర్తముఖకమల
మ్మఁగాంచి॥

గీ॥ వసువుకుంకుమతో చాల పసతులకును। దొరకునేసాధనిఁ చే
కడొరకెగాక। యడలుపొందకుమని మదిహారినినిలిపి। నెనరునైవల్కెప
తిని విజయలక్ష్మి॥

ఉ॥ తల్లి [illegible] లు [illegible] వ్ర
భుడావిగా [illegible] | [illegible]
కను [illegible] తెన్న [illegible] పా [illegible]
మినిమింట [illegible] ॥

క॥ [illegible] | బం [illegible]
లు [illegible] రించు | [illegible] | [illegible]
బా [illegible] వెం [illegible] |

గీ॥ [illegible] దు [illegible] మో [illegible]
గవమగా | [illegible] యు బయ [illegible] | మను
గుండెలు బాసుకొ [illegible] ము |

సీ॥ [illegible]
ద | నామాట [illegible]
[illegible] | ము [illegible]
[illegible] |

[illegible]
తేడ | [illegible]
యక్కి ॥

క॥ మోటరు [illegible] కిలు [illegible] ము | మేటులు పడు [illegible] | మేలను
లు | వాటు యు [illegible] | [illegible] గనాడుంచినావె సుదతీ [illegible]

క॥ సారె [illegible] కులు చ [illegible] ము | [illegible]
పాలు [illegible] | [illegible] | విమలము [illegible]
యుల [illegible] ॥

ఉ॥ కాప్రరమెల్లు సేయువలె కాంతలు కాంతురి [illegible] | [illegible]

న్నలభ్యమగు దానిఁగనుంగొననేరకున్న బో। యావను దేల భామలకు రాళ్ళను ముక్కలిగ్గనేలనా। ప్రాపుననున్న నీడల పద్యములందు వ్రాయనేర్తురే॥

ఉ॥ ఎంతని నేర్తునీదుగుణ మేమని ప్రశ్నన సేయనేర్తునే। నంతల ముంచిపోయితివి వారణ చేయఁగ జాల దుఃఖవా। నంతయు నిల్వబోదు మది యాపగనున్న నుసీ చరిత్రము। త్యంతము హెచ్చరించు నిక తాళఁగజాల పతివ్రతామణీ॥

ఉ॥ ఆమరణాంతమీవనట నాపగ గాదని యేచ్చు రాయునిన్। మామలు బంధులున్ గలిసి మన్ననలన్ గడు బుజ్జగించి యా। భామను ప్రేతభూమి విడి బంగరు నాణెములూ స్వగాజులన్। హేమము చూచి తీసిరని యేడ్చెను రాయను చేతులంటుచున్॥

గీ॥ పసుపుకుంకుమ గాజులే భాగ్యమనుచు। సంతసించుచు నీలైని సాధ్వి గాన। గాజులటికి తీసిరి కరిసముగను। తొడుగుడవ గాజులు మరల తొడిగిరపుడు॥

వ॥ అంత వారలు విజయలక్ష్మికి చితిని నమర్చి తీసిన గాజులన్ మరల దొడిగి॥

గీ॥ కాటికర్తలు కడతేర్చి కదలిరపుడు। ప్రేమగల రాయుడును మేనకూతులంత। మూడు దినములు గడపగ కాడునార్పి। వెదుక గాజులు పసిడితో వెడలెనంట॥

కం॥ తనదగు పాతివ్రత్యము। గనపరచగ పసిడి వగిసి గాజులు వదలెన్। పెను చిచ్చునందు కాలియు। పని చెడవా విజయలక్ష్మి భాగ్యమదేమో॥

కం॥ ఒడినుంచు రాగి కబ్బులు। చెడకయు కరుణము విల్చె చేసియ భక్తిన్। బడబాగ్నిమందు చుండగ। నడుమను బహులోహమునకు నాశ

ము లేదే॥

ఉ॥ గాజులు రాగికజ్జలును కాసులపేరిటి నాగసాకతన్। పూజనమునం
చిక్కాతుకుల భూషణము డెందితయ భక్తిమీరగన్। మోజుగజుం చుచుండ
నతి ముఖ్యవటంబును నేటికిన్ మహా। తేజముమీరగనుండెనని దెల్పుట
జేటికిఁజూడగ తగన్॥

చ॥ పరమపవిత్రరామునిని భార్యకు నెంచుచు దానధర్మముల్। తరు
చుగఁజేసి భక్తులకు తక్కువ కార్యములన్ని చేసెతా। బిరబిరనాగకొల్వున
కు పిల్లల నప్పటనుంచి వెడియు। తరతరను పార్వతీపురము తన్నధికారు
లు మార్చి పంపెరుట॥

సీ॥ పల్లాకి మీదెనుండు ప్రజలంత శోభాబి నీమము నాను వెంట నేగు
చుండ। విజయులత్తిరి నెంచి వెక్కువెక్కుచుకేక నచ్చెలుల్ తనదు వె
న్వెంట రాగ। పరమభక్తులకెట్టి పాట్లువచ్చెనటంచు కొందరు గొంతెత్తి
గోలపెట్ట। భార్యకై పిలపించి పట్టశాలక యద్దుచెను హితుల్ కొందరో
దార్చుచుండ।

గీ॥ నట్టిపారుల నెడబాసి యతఁడుదకు। పల్లకి మెడను వదలియు బా
గుమీర। పార్వతీపురముం జేరెను భక్తిమెరయ। కొల్వుచేయగ నచ్చోట
కొన్నినాళ్లు॥

గద్య॥ ఇది శ్రీవిజయనగరమహారాజాస్థానసాహిత్యలయకవీశ్వరుండ
గు శ్రీసోమయాజులసూరిదాసకవిచే రచింపబడిన శ్రీరామజగన్నాథ
రాయుని చరిత్రమున నాల్గవభాగము శ్రీ।శ్రీ।శ్రీ।

శ్రీ

రా[illegible]జగన్నాథ[illegible]యుని జీవితచరిత్రము.

[illegible]పయాగము.

చ॥ భరగుప[illegible]ఱుచ భ్రాతృవియోగముచేతచిచ్చునశాం[illegible]
రబ[illegible]పండగ[illegible] జు[illegible] [illegible]నుంచిప[illegible]యా। పరవ పవిత్రు
తో[illegible] [illegible] [illegible]యు[illegible]। చం[illegible]ము లెం[illegible]గి[illegible]నది
[illegible]యుండని[illegible] లొ॥

వ॥ దేవా [illegible] జగన్నాథు[illegible]ను [illegible]కి[illegible]డలి పా
ర్వతీపురము[illegible]రె స[illegible]దర[illegible]।

పా[illegible]ర్వ[illegible]తీ[illegible] పు ర [illegible] వ ర్ణ న ము.

సీ॥ పార్వతీ[illegible] [illegible] పబ[illegible]ట పార్వతీపురమతి పావన[illegible]।
సత్య ఫల[illegible] [illegible] పట[illegible]ంట పార్వతీపురమతిపావన[illegible]। సు[illegible]
త్స[illegible] [illegible] [illegible]సుమంపు[illegible] పార్వతీపురమతిపావనమ్ము। నా[illegible]వర్ణము
లు[illegible] [illegible]వరి[illegible] పార్వతీపుర[illegible]మతి పావనమ్ము।

గీ॥ అ[illegible]పు[illegible] సరాయని [illegible]। మెల[illegible]చుండి[illegible]జనములు కలి
సిమెలసి। [illegible]జగన్నాథు[illegible] సుభక్తి చెలగుచుండ। జేసి[illegible]గ[illegible]పురి[illegible]
సిరులు మెర[illegible]యు॥

కం॥ శ్రీరామ[illegible]సే[illegible]। నా[illegible]విజయలక్ష్మీ నాయకినాకున్।
ఏరీతి[illegible]నిపుడ[illegible]। భా[illegible]బు[illegible]దో[illegible]చెనా[illegible]ప్రక్క[illegible]ను[illegible]!

క॥ చైత్రమాసమునందున చిత్రముగను। మిత్రులును పౌరులును చెంతమెలగుచుండ। రామనవమిని జేసెను రాయుడచట। విజయలక్ష్మి విదలమను వివిధగతుల॥

ఉ॥ భక్తిచెలంగ కార్యములు పద్ధతిమీఱ నొనర్చ సత్క్రియా। సక్తిదనించుఁ జేయుచును సత్యము బల్కె, దనాత్మభాగ్యముల్। భక్తిమనోహరాంగనల పొందును గోరి శివారి గారియా। ముక్తికిఁ బొందనెంచెదను మానల మెఱుంగు చుపెంచరింతురే।

సీ॥ ఎవ్వోటికేగిన సన్నాయుత్సవములు భక్తిసత్పాదిభాగ్యశాలి। యేజాడనున్న దెన్నెన్నొ సుగ్రవతములు యుక్తిఁగొని జేయు భక్తవరుడు। ఎప్పటనుండిన సన్నాసమారాధనములను బెట్టించు నయగుణుండు। ఏప్రక్కనున్న దేవతావస్థలను సత్కీర్తిగాంచిన సద్గుణుండు॥

గీ॥ శ్రీజగన్నాథుడీతని చేఁ గనునుచు। సాత్త్వికాహారుఁ డనికడి సంచరించు। గ్రామములు వానివానికి నామములను। గ్రాసి తినినిందు జెలియుడీ వరుసగాను॥

ఆ.వె॥ పార్వతీపురమున భక్తిమెరయుచు బాలురకును శాస్త్రిపండితులకు। నుత్తములకు మరియు నుద్యోగులకు వృద్ధజనులకందరకును సమతబరగ॥

ఆ.వె॥ కౌతువంశ్యుడైన రాయుడాపురమున సంతసమున పనులు జరుపుమండి। విజయలక్ష్మి లేని వెలితిని నింపగ పెండ్లి నాస నెంచె ప్రియముగల్గి॥

చ॥ తన పెదతండ్రికూతురును తప్పక పెండ్లి యాడుమంచు తా। వినయము మీఱ బల్కె, చన వీనులవిందుగ నామభార్యయా। ఘనుడు కోవార్తనియ్యనని కాంతను వహించెనొకెట్టులో కొఁయా। పని మరి సాగదంచు తన భావమున తలపోసె రాయుడున్॥

ఆ.వె॥ ప్రాణనాథుడిట్లు పలవించుచుండుట। విజయలక్ష్మి గాంచి వెళ
లివేగ। తనదు పెద్దతండ్రి తనయనావేశించి। పల్కెతానుకన్య పల్కు
లందు॥

ఉ॥ తప్పితి వేలమాటపెద తండ్రివటంచునవస్మిచచ్చినా। నిప్పుడునా
దునాథునకు నిష్టముతోడను నీకుకూతునే। జెప్పినభంగినిమ్ములగ చె
ల్లెలినిచ్చిననామపుత్రికల్। తప్పకతల్లిభావమున దానినిబొందెదరంచు
నస్మిదర॥

కం॥ తనకూతునోటనీగతి। వినబల్కెనవిజయలక్ష్మి వెడలకమునుపే।
ఘనుడప్పలనరసాఖ్యుడు। పెనుభూతమటంచుబోయి పిలిచెగ తురకన్॥

ఆ.వె॥ తురకవాడువచ్చి ధూపము వేయుచు। ధూముధామ చేసి
త్రుళ్లుచుండ। విజయలక్ష్మి పల్కె పెదనాయనానన్ను। తురకవాని బారి
త్రోయతగునె॥

గీ॥ చెల్లెయని యీమె చెంతను చేరినాను। నీకుహితమును దెల్పగనిల్చి
నాను। మ్లేచ్ఛు చేతనునన్ను తోలింపదగునె। వెడలెదనుజూడుమనియె
ను విజయలక్ష్మి॥

ఉ॥ అచ్చటనావిశాఖపురి యందలివార్తవిధంబెఱుంగగా। వచ్చిన
పార్వతీపురిని వాసమొనర్చెడిరాయుడెంతయున్। నొచ్చియుమామ
కూతు తననోటవలంపకనుండునంతమే। యిచ్చెదమయ్యపిల్లననియింపు
గబంధువులేగుదేరగన్॥

ఆ.వె॥ రావువంశ్యుడైన రాయుడువారల। సత్కరించుమందు సమ
యమునను। బొంతులాన్వయమున బొడమినవాలయ్య। నాయుడనెను
మనదు రాయుతోడ॥

ఉ॥ చెలెలినిచ్చి పెండిలినిజేయగనందియు వచ్చినాడనీ। పల్లవపా

గొనేలుకొని తాపముమాదగు చింతతొల్గసి। పిల్లకుఁదల్లిదండ్రులతివేగమి
పోయిరిగానమీరలే। వల్లభులై మెలఁగఁదగు భాసురకౌతుకులాబ్ధిచం
ద్రమా॥

చ॥ అనవుడునల్లగాకయన నప్పుడెబొంకులుదాలయాఖ్యుడుం। బ
నితనబంధువర్గమును చయ్యనబిల్చిశుభంబుఁజెల్పియూ। దినమునపార్వ
తీపురము దీక్షను జేరగరండటంచునా। వనజదళాక్షిచెల్లెలిను పైనము జే
యుచు పెండ్లికిఁజనెన్॥

సీ॥ తల్లిదండ్రులులేని తరుగుగన్పడనీక దాయాలు సూర్యనారాయణుడు తగి
చెనటో। రోజుంకివెల్యాదిరోజు పైనముజేసి బంధులుమిత్రులుఁబలిసికొలువ।
తమ్ములుచెల్లెలు తనప్రక్కనలరగ సేవకజనములు చెంతనుండ। పెండ్లిసా
మగ్రితో బండ్లువెన్కనడువ దండిగవస్తువు దనవెంట॥

గీ॥ పెండ్లివేడుకలలరగ వెడలెవారు। పార్వతీపురివిడుముల ప్రబలు
చుండి। రామరుదినంబు కల్యాణముచటనడిచె। సత్యనారాయణకు కౌతుకపు వా
శజూరకపు॥

గీ॥ శ్రీజగన్నాధరాయుని చేరబిలిచి। సత్యనారాయణంబను సమ్ము
దమున। నిచ్చిపెండిలినొనరించె నిరుపుకుడు। దాలయాఖ్యుడుబంధు
లు తమ్ములలర॥

కం॥ మంగళవాద్యంబులుచెల। గంగానటమేజవాణి కామినులా
డగా। మంగళసూత్రముకట్టెను। రంగుగ శ్రీకౌతువంశరాయుడుసతికిన్॥

గీ॥ భూసురలుదీవనములిచ్చి పొంగుచుండ। దాసదాసీజనంబులు
దరుమనిండ। నటసువాసినులందరు హారతులిడ। నలరెకల్యాణవైభవము
చటనహహా॥

కం॥ సీతారామాచార్యులు। చేతినిచిపతలనుబట్టి చిరుగంతులతో।

నాతరిఁబాడుచునాడెం। శ్రీతిరిఁజెందుచును బుధులు మేల్ మేలనఁగ॥

ఆ॥వె॥ రామనుజగన్నాథరాయనకును సత్య। మాంబికాసతికి నయంబుమీర। పార్వతీపురమున బరఁగె కల్యాణము। సకలబంధుజనులు సంతసింప॥

మ॥ మహనాడంబరము వింతలొందిరచటన్ మర్యాదలన్ బొందుచున్। కరుణాసాగరుఁడైన రామవిభుఁడున్ కార్యంబులం జేయుచున్। తన కీర్తన్నము గోల్వరాయుఁడటబున్ ధన్యత్వముం బొందెపో। తత్పురుషుల్ బంధువి మూర్పుచేయుచు మహోరల్ షాణ్ముఖంబుగా మారుకున్॥

గీ॥ సత్యనారాయణాంబతో సంతసమున। పార్వతీపురము వెడలి పైనమయ్యె। రామనుజగన్నాథరాయుడు రాజితముగ। జేంగూడూరుపురమున శీఘ్రముగను॥

కం॥ రామన్నయు నడి రామిని। శ్రీమను బాలికల కెంతు చిత్తమునందున్। క్షేమమున వారిఁ గొల్చుచు। నామాననిని గూడి వారి నంటి యొచవమొన్॥

కం॥ గూడూరునందు భాగ్యము। గూడుచు కాపురము చేసి కొన్నంద్లచటన్। పాడియు భాగ్యములందుచు। చేసియుయతిభక్తి మీర సేవలు సేసెన్॥

గీ॥ విజయలక్ష్మి నిమరవించి విభునిదరిని। సకలసౌఖ్యములనుగూర్చి సంతసమున। కాపురము జేయుచుండెను కాంతలలర। సత్యనారాయణాంబను సాధ్విగాను॥

మ॥ ఒకనాఁడైనను భర్తృకార్యముల నేదోమూలకున్ బెట్టియున్। వికచాబ్జాయుతనేత్ర చేయగలదే వేవేపనుల్ గొంచును। ప్రకటశ్రీభర్తను దైవమంచు గొలుచున్। మేల్మేలనన్ సజ్జనుల్। సకలోర్వీ యశమందఁ నెంచెడి సతిన్ సామాన్యురాలందుమే॥

తరల॥ పవతిబిడ్డలచేరనీయచు సర్వకార్యములు నా॥ భువినితా నయికన్నబిడ్డల పోల్కి బెంచెదయావనిగా॥ ప్రవి...ంబుపత్యమాం బ కృపాగుణంబుకుసాక్ష్యమిం॥ పెరుకోరుదురాపతివ్రత నెన్నజాలప సత్య వుల్॥

సీ॥ పతికన్నముందుతా పడక లేచియుకాల కృత్యముల్ దీరగ కోవ లాంగి॥ జలకమాడియుకట్టు వలువనుధరియించి దేవునిగదిలోన దీప ముంచి॥ సాంబ్రాణికిర్పూర చందనాక్షతలంగ పూనితిరివూరై పేర్చి పెట్టి॥ విరులదండలమర్చి విభుడులేవగనంత స్నానముచేయించి చక్క దుడిచి॥

గీ॥ ప్రాణనాథునిపూజకుప్రక్క నిలిచి॥ వలయుసామగ్రిలందిచ్చి భ క్తిమీర॥ హారతులనంది ఫలహార మవుకువెట్టి॥ సత్యనారాయణాంబిక జరుప్రనిట్లు॥

సీ॥ పతిమీరలేకున్న నతిచింతతోమంచి బట్టలుగట్టనిపద్మగంధి॥ కుసులుదువ్వియుమంచి విరులునుముడిచితా పతిరాకగనుచుండు నతివ మిన్న॥ సత్కథల్ వినుచును స్వయముగపాత్రముల్ చదువుచుదినము లు జరపుచాన॥ పేదసాదులనెల్ల ప్రియమువబ్రోచుచు మందహాసము మీర మసలునింతి॥

గీ॥ ఇట్టిభార్యనుపొందిన నిలనుసుఖము॥ లందునటుగాక గయ్యాళి పొందుగోరు॥ పురుషునకువలయునె పేరుమరణమకట॥ సత్యనారాయ ణాంబకుసాటిగలరె॥

కం॥ పతిముదమే తనముదమును॥ పతివనట యొతనకువనట భావిం పంగా॥ పతిసుఖమేతనసుఖమను॥ నతివయొధరసాధ్విసత్య నారాంబిక పోలెగా॥

కం॥ ఇచ్ఛకముచేసిమగలను। మెచ్చుచుమెప్పులనుగొనుచు మెసఁద్రి ష్పగనే। మచ్చరమునవిటులనుగొని। విచ్చలవిడితిరుగుచుండు వెలదులు కుమతుల్॥

మ॥ పతికోపంబునపైనమైవెసలఁగఁ బ్రాణంబులఁ బాయుచ। దృతమొప్పంగనుమూర్ఛబోవుసఖయుఁ బొంకుల్ కడుఁబల్కనీ। పతివచ్చఁగనుమంచునీరుఁజలుకఁ బ్రాణంబులఁ వచ్చియా। సతిమెల్లఁగని నాథుశేమికినితా। సంక్షోభముఁ బొందెఁగా॥

గీ॥ శ్రీజగన్నాథునకుగూడ చేడెయందు। కరమునను రాగమునుత్పత్తిగల్గియుండు। సత్యనారాయణాంబయు సఖుడు కౌతు। వంశజుడును గూడూరబరగిరిట్లు॥

ఉ॥ ధారుణికౌతువంశజుఁడు తన్వినిగూడిముదంబుమీరసం। సారముచేయుచుఁ బరమ సాధువనంగ మెలంగుచుండెగా। ఊరుననాసతీరమణులు త్తనుకార్యములెన్నొజేసిని। స్త్రారయశంబునందిరట ధన్యత నొందుచు దైవపూజలఁ।

వ॥ ఇట్లుగూడూరులోనుండునంత నొకవింతజరగెనదేమనిన॥

సీ॥ గూడూరనందుండ గొప్పలూటీకేసు సూళూరుపేటలో చుట్టుముట్టె। నయిదువందలజను లల్లకల్లోలము పెట్టుచుదోపుడుగొట్టసాగె। రచ్చటపోలీసు కందకతంతియయ్యెగ రాయుడు వెసఁ జెమిగులధాటి। సబ్బినస్పెక్టరు సబ్బుమేజస్ట్రేటుబోధించినఁ బ్రజల్ పోవరైరి॥

గీ॥ దుర్న్యయము చేయజనములు దుముకుచుండ్రి। ధనముధాన్యములెత్తు ముదరలుకనుచు। నెంతబల్కినకదలక యెగురుచుండ। శ్రీజగన్నాథుడటుజేర శీఘ్రగతిని॥

కం॥ నాయుడుపేటనువదలుచు। రాయుడుశీఘ్రముగవచ్చి ప్రజలను

గనుచుఁ। న్యాయముఁ గాపుచువారల। ద్రోయుచు నడిపించె కొంత దూ
రము వరకుఁ।

ఆ వె॥ కాతువంశ్యుఁడైన రాయుఁడు ద్రోలిన మనుజులెల్ల గ్రమము మా
ర్గములయి। పశ్చిమంబునకును పరువిడె నొకవంతు తూర్పుదిక్కునకును
తొలఁగ నొకటి।

ఆ వె॥ జనుల నొక్కవంతు సబ్బిన స్పెక్టరు। పశ్చిమంబు పట్టి బాదుచుండ।
తూర్పుదిక్కు జేరు దుష్టులు రాయని। తోడ కయ్యమునకు త్రుళ్లుచుండ్రి।

ఉ॥ రాయుఁడు వారి మూర్ఖప్రతరంగు గనుంగొనుచుండి కోపముం। జే
యక సామవాక్యముల చెప్పుచు బోయెను కొంతదవ్వుగా। బాయను కొం
డు వంతులును సంఘముగాగు మిగూడి రాయునిఁ। వ్రేయఁగ నెంచి కట్టెలు
ను పెక్కు శిలల్ గొనిరొప్పుచుండఁగన్॥

ఉ॥ గాయములంటె రాయునికి గాయమునందు జమాన్లు పారుచుం।
బోయిరి వెంట వెంటబడి బోఁకన నొప్పుచు గొట్టుచున్న నా। మాయులగాం
చి రోషమున మానము ప్రాణము బోవు వేళ వెఁ। దీయఁగ రాదు వీరులని
దీసె తుపాకిని రాయుఁడంతటన్॥

ఆ వె॥ వెనుక గలజవాన్లు వేసిరి బారులు। తగులకున్న మిగుల ధైర్యము
నను। జనులు నిలిచిరపుడు జరుపను సదిలేక నాజమాన్లు దాగిరచ్చటచట॥

వ॥ ఇట్లు రాయుని వెనుక నుండు జవానులు రెండు బార్లు కాల్చిననుతగ
లకుండుట మాలలు ధైర్యమువ విజృంభించుచు॥

ఆ వె॥ గుంపునుండి యొకఁడు గొప్పకట్టెను బట్టి చంపతమకమూని సా
గివచ్చి। కాతువంశ్యుఁడైన రాయుపైఁబడ గూలరాయు జేసె బారుమా
లడిలను॥

ఉ॥ వాడటు పొంచుమస్థితిని వానిహితుల్ కని రిస్వరంములో। నోడ

కరాయునిమీఁదపడియుద్ధతిఁజూపనతండువారిని। జోడుగఁగొట్టినంతటను సొమ్మసిల్లఁ భువిఁగూలిరంతనై। దోడులుతల్లిదండ్రులును దొడ్లచునేడ్వఁ గభార్యలార్వఁగఁ।

ఆవె॥ పాడుపనులుచేయు భర్తలుఁగల్గిన సతులగతులజన్నజాలుబ ట్లు। విధవలౌటగాక వెతలెన్నియోఁబొందు చంద్రుధరనుబ్రతికియుం దురకు॥ వ॥ ఇట్లుమువ్వురుపడిపోవుటయు తక్కినవారలు॥

ఉ॥ మువ్వురుపాటుఁజూచికను మోద్రలబెట్టుచుగుంపువారలా। ము వ్వురచుట్టునేడ్చుచును మూకలుమూకలుగాగనేర్పడఁ। చిన్నవరాయు డేగినిపు సేనలదాటుచుమైలుబండికిఁ। కెన్నవకేసుమాఁజయము కీర్తి నినందుచుశూరుడోయనఁ॥

ఆవె॥ గుడ్డుసైనులోన గురుతుగనరుదెంచి జూచెనూపరెంటు చో ద్యముగను। రాతువంశ్యుడైనరాయునిమోమును భయమునుదమువిం తబయలువార॥

చ॥ గనిదరిఁజేరరమ్మనుచు గాయములంగనిలోనగుండియా। పను లెటుసాగెనంచడుగ పావనుడంతటజెప్పెసత్యముఁ। వినిదొరస్కిన్న రంతయును వింతగదోపముదంబుజెందిమేల్। పనులోనరించినావనుచు ప్రస్తుతిజేసెను రాతువంశజుఁ॥

కం॥ మునుస్వయముగదర్యాప్తన। వినిగనుగొనికల్లనిజము వెల్లడిబడగఁ। ఘనముదమందుచుస్కిన్నరు। పనివడివినుతించె రాతు పావనకులజుఁ॥

సీ॥ శ్రీకలక్టరువారుశీఘ్రముగఁగ్రిరివచ్చి దర్యాప్తుచేసిరితగినరీతి। వ్రాసిరి యాదొరల్ వర్ణనచేయుచు జరిగినవిధమును సత్యముగను। సూళూరు పేటను శూరుడురాయుడు కాపాడెనంతలకడకుదోలి। గాయున్ననింత క కతినులుమాలలు కడతేర్చియుందురు గ్రామమెల్ల॥

గీ॥ వనుచు వ్రాసిరి పైవారికంపునట్లు గాంచిదొరలందరును తమకర
యుగంబు తట్టు మనునుతి జేసిరి ధన్యునప్రుడు శ్రీ గవర్నరుదొరవారు
చెలగుసభను॥

ఉ॥ దానము శీలముం దపము, ధైర్యమునోరుప్రసత్యవాక్యముం!
మానముజ్ఞానముంగలుగు, మానవుడెప్పుడులోకమందునన్ స్థానము
బొందికీర్తియనుమానినిగూడిసుఖంబులందిసు జ్ఞానులు బోవుమార్గము
న, సాగుగదాతుదియందుస్వేచ్ఛతోన్॥

ఆవె॥ ప్రజలసుఖమరసి ప్రభుశాసనమెరిగి ప్రాణరక్షదెలిసి ప్రజ్ఞ
జూపి నేదిదెలియకున్న నగ్గురాయునిచాను గాదనేరమెన్న గలుగు
నెవడు॥

చ॥ ధనమునుధాన్యముం గొనక, తప్పిదమంచునెఱుంగబోకసు జన
ములుచెప్పిన వినక, వచ్చిరిమూర్ఖులుతెన్నెరుంగకా ఘనమతిరాయ
జేగెతన, కాపురమైనపురంబుకంతటన్ తనసతిసత్యమాంబపద, దర్శ
నమందుచుసంతసింపగన్॥

ఆవె॥ చావగామిగిలిన చావాటుజనములు కేసుబెట్టిరదల కినుకో
పుట్టి మరలకలక్టరును బిరబిరనటకేగి నిజముదెలిసి కేసు నిలుపుజేసె॥

ఉ॥ కల్లలువ్రాయలేదలరి కాగ్దసప్పెద్దలు వ్రాసిపెట్టనే నల్లితిసీ నిజంబు
నీటు నందరెఱుంగగపుస్తకంబులన్ తెల్లముజేసిరాతుకుల పీరునిచర్యలు
సూక్ష్మశైలిలో పల్లవపాణుశైవతమ భావమురంజిలజాడుచుండగన్॥

సీ॥ రాతుజగన్నాధరాయుడునుంసత్య మాంబయుగూడూర వల
రుచుండి చైత్రమాసమునందు జయరామనవమిని మొదలుబెట్టిజనుల్
ముదముజెంద గూడూరువాసులు గోవిందదాసులై రాయునిగూడుచు
రమ్యగతులు నుత్సవలీలలు నోరిమితో జేసి పొంగుచుండిరదియె మెు

దలుగాన।

గీ॥ మారుతాత్మజు చర్యకు మారవంగ। శేష శాస్త్రి సుభక్తుడు చేసి చూ
పె। మరియు నేమ మొవింతలు జరపిరప్పుడు। తబల హార్మోని తాళంపు ధ్వ
నులు చెలగ॥

సీ। హార్మోనియమ్ములో వేరుచు గోపాల రాయుడు మ్రోగించి రచ్చ
వమర। సీతరామాచారి చిరుతలధరియించి సప్త తాళంబుల సరణిజూప।
కోదండ రామసభా గురుతు మీరమృదంగ విద్యగన్పర్చుచు వెనుకనుం
డ। పోలీసునకి కార్లుప్రరజనముఖ్యులు సజ్జనంబులు నెల్ల సభను వెలుగ।

ఆవె॥ రాజువంశ్యుడైన రాయుని సభలోన భక్తి మీరనమరభక్తు
లలర। హరికథా శ్రవణము నందరిలో నిల్చి సూరిదాససుకవి నోరిను డి వె॥

ఉ॥ గాయకవర్యులున్ కవిశిఖామణులున్ మరి జ్యోతిషుల్ బుదుల్।పా
యక నెల్లవేళలను సజ్జనులిల్వక ప్రాగ్దపోసహా। రాయని భాగ్యమెట్టిదియొ
రాజులకైనను చెల్లదీగతిన్। ద్రోయగ లేదు లౌకికము ద్రోహము చేయడు
న్యాయమూర్తియై।

సీ॥ ఉన్నవ్యక్తుకు జేయు నుపకారమే గాని యపకారమను మాట నవ
లబెట్టు। సర్వకాలములందు సంతోషమే గాని దుఃఖమునట్టివైపు తూల
గొట్టు। సర్వదా శాంతిని సంచరించుటె గాని యాగ్రహ గ్రహమును వ
ణగమెట్టు। సద్గోష్ఠి సల్పుచు సంచరించుటె గాని కలుష భాషణముల క
ట్టిపెట్టు॥

గీ॥ శ్రితులపాలిట నితడు జేజేలచెట్టు।పంతగించిన మరిబయల్ పడకు గు
ట్టు। అన్ని సుగుణములకు నితండాటపట్టు। శ్రీజగన్నాథు సిద్ధర చెలగునిట్టు॥

చ॥ ఫలములు పుష్పముల్ మరియు, వాసన ద్రవ్యములెవ్వియైన తా।
తొలుత భుజించి పూసికొను, తొందరపాటును జెందడీఘనుం। డలరుచు మి

త్రమండలికి, నాశ్రితకోటికినిచ్చివిమ్మటల। చెలగుచుతానుపుత్రికలు, చేరియుతమ్ములుబంధుగులతినుర॥

వ॥ ఇట్లుపుణ్యదంపతులును గూడూరునుసుఖంబుండిరంత॥

సీ॥ కూలీలుచేయగ గూడూరుఘనమను వాడుకకొలగించివన్నె గాంచె। చోరులుచెలరేగుచోటుగూడూరను దుష్కీర్తితొలగించిత్రోవజూపె। జారిణీజారులజన్మక గూడూరు గొప్పయూరనుపేరుగోసివేసె। నాలిమగలంతగవులాడగగూడూరు కొందటిదనెడిమాటమాన్చె॥

గీ॥ మునులవాన్లుహింసవులును ముచ్చటగను। గలిసితిరుగగచేయుచుగడకుతనకు। మాప్పగన్గినపైనపైనురలనెంచె। దొరలువెలసినవెంకటగిరికినతడు॥

గీ॥ అచటిరెడ్లంచరాతని నచటనిలుప। నెంచిజేసిరియుత్సవములేని ఫలము। కొల్వకమయినవారలు కుదుపగాను। నిలువనేర్తురెయొకచోట నమ్మదిగను॥

ఆ॥వె॥ రాతనంస్కృతైనరాయుడువెంకట గిరికిసరుగుననుముపురము నందు। వార్తపుట్టెనంత వైరులునరదిశల గోలపెట్టిరఫుడుగుములుగూడి॥

సీ॥ రాతుజగన్నాధరాయుడుమునలను గాసివెంకటగిరిపైనయున్న్యో। నీవిూదనీముంరనేతియమనుకుమో దెలుపుజాలకయుండెదిగులుపుట్టె। నింటికిరెప్పట్లుగాపాడిబ్రోచను కలియుగమునదిక్కునులుగలరె। జారచోరులదోలి జాగరూకతప్రోవ బ్రోచుమండెడిపుణ్యపురుషుడాసి॥

గీ॥ నైపజాలమువిధికెంతజాలిలేమ।క్రమముగనూర్పునితనిసిజేయసేల। జూడలేదిట్టిధన్యుని జూడబోము। వరలినిలుపగజాలము బ్రతుకలేము॥

కం॥ శ్రీరామనవమియుత్సవ మారాయనునటులజేసె నానందమున న్। శ్రీరామనూతభక్తుడు। శ్రీరామాయణమునందు జెప్పినవిధులన్॥

గీ॥ ముసలమాన్లను హైందవుల్ మొత్తుకొనుచు। వీర్లవందుగదక
రాలవీచమణచి। మిగుల కార్పణ్యముననిల్పు తెగలఁగలిపి। మదముగర్విం
చు ప్రభునిట్లువదలగలము॥

కం॥ లంచముపట్టి మొసంగరు। కొంచెపుకార్యములఁజేయు కుమతు
లఁడోలుఁగ। మంచిమహాత్ముఁడు మమ్ముల నెంచక చనునంచు రొష్టు లేక్షి
రిమమలఁగ॥

ఆ వె॥ పలిపినార్క విందుపబ్బిసస్పృక్షరు కొనుపాలుపింపు దాబుమా
రి। విప్రగుణెల్లగూడి మించిపోటోగ్రాఫు వేసికొనిరి నడుమ విబుధునుంచి॥

ఉ॥ అంతప్రవాహమునంగొనుచు నచ్చట వెల్వడి వెంకటాద్రికిన్। చెం
తసటేసుతల్ గొలువ స్నేహితులెల్లరు సాగనంపఁబల్। వంతలనంగొనర జను
లు వారలతో పొగబండికేగని। శ్రీరంతను రామువంశజుఁడు జేరమనోహర
వెంకటాద్రికిన్॥ వ॥ వెంకటగిరి యెట్లున్నదన॥

సీ॥ సున్నని వెడల్పు తిన్నని వీధులఁబలు మేడలను మేటి భవనములను।
రాజవీథివారలరంగుమీరునగళ్ల శోభ ద్రావయగలేము చూడవలయు।
డంకానగారాల ఢమఢమధ్వను లెప్డు సప్తతాళములతో సందడింప। న
శ్వముల్ గజములు నందమౌ మోటార్లు తురుపులుకోచులు పరువులిడగ॥

గీ॥ సూరిజనములు గాయకుల్ సుజనులలర। దేవళంబులు రథములు
శోభిల్ల। దొరలుపాలించు వెంకటగిరిని పొగడ। తరముశృంగారరసమట్టు
గురియుచుండు॥

గీ॥ అట్టి వెంకటగిరిజేరి నతడు సత్య। మాంబపుత్రికలాతని వనుస
రింప। సూరిదాసాఖ్యకవిశృతుల్ గోరి వ్రాయ। శ్రీజగన్నాథుఁడట కొల్వు
సేయుపాగ॥

కం॥ వెంకటగిరిసేమందును। వెంకటరమణుండుదరిని వెంకటగిరిపై।

పొంకముగను వెలయుచుపూని సంకటములునాన్వకతన సార్థకము య్యె॥

సీసమాలిక॥ ఆశ్వీజదశమినాడలరు వెంకటగిరి శోభలసీక్షింపచోద్య మగును। జమ్ఖానగ్రొందునజరపినచిత్రము లేమనివ్రాతు నేనిందుబోల్చి। గుఱ్ఱపుపందెముల్ గుజగుజజరుగను గజములపందెముల్ గాకమఱియు। మనుజులపందెముల్ మఱికొన్ని చిత్రముల్ బాలురపరుగిడుపందెములును। బ్యాండువాయసకడమ్ బాగుగవేయుచు మేటిసిపాయిలమేల్కవాతు। బల్ఫిరంగులు చెప్పుల్ బ్రస్సలౌనట్టుగ ఘమఘమధ్వనులతో ఛాబుచూప। చేతితుపాకులుఫెటఫటాల్ మని ప్రేల దొరలును ప్రభువులుఁదరినిమెరయు॥

గీ॥ గ్రొందుచిత్రములనుగాంచి కదలిదొరలు। నేన్గులకౌకట్టునంబా గ్లునెక్కి రాజ। పీఠినూరేగినగరుకు వెడలిపిదప। జేసెదర్బారుఘనత దైపచే లగనృపతి॥

ఆవె॥ నగరిసేవకాళినమ్రతతో గొల్వ రాతువంశ్యుడైనరాయుడొప్ప। నతివలెల్లగూడిహారతులనుబట్ట। శ్రీకుమారరాజుచెలగెసభను॥

గీ॥ శ్రీజగన్నాథుకుఁదొరల్ చెలిమిమీర। బరగుచుండిరి వెంకటగిరిపురమున। సరసనంగీతసాహిత్యసచ్చరిత్ర। ములనుగ్రోలుచుసంతోషజలధి దేలి॥

ఉ॥ రాయుడుసత్యమాంబయును, రమ్యతమీరగ వెంకటాద్రిని ర్యాయకులై చెలంగుచును, మన్ననలందుచునుం ద్రిభక్తులై। కాయముసత్యమేయశము, కన్నధరిత్రినిభాగ్యమేమదే। శ్రేయముముక్తికిరీటమును, జేరగజేసెడినావయాజుడీ॥

సీ॥ రాతుజగన్నాథ రాయునిచరితము వ్రాసితిరిటుకొంత వరకు నిందు। రెండవభాగమునిందుగవ్రాసెద। తప్పులుతుమియించి యొప్పు లెంచి। మన్నింపవలెనన్ను మహిలోనసీక్ష్మతి యాచంద్రతారార్కమ

లగా వటులు। పవననందను పాద భజనము జేసెన। వెంకటేశ్వరు మది వినుతి జేతు॥

ఆ వె॥ కాటువంశ్యుడైన రాయుడు పుత్రికల్। సత్యమాంబ చాల సంతసము న। సకలసంపదలు నొసంగగా సూరేండ్లు వెలయవలయు రామ విభుని దయను॥

కం॥ శ్రీ సోమయాజికులమున। దాసత్వము నందిసూరి దాసుడనైతి। వ్రాసితినీ చరితము నే। దోసములను కరసీక తోడగు హారి నోపే॥

గద్య॥ ఇది శ్రీ విజయనగర మహారాజాస్థాన నాట్యాలయ కవీశ్వరుండగు। సోమయాజుల సూరిదాస కవిచే రచింపబడిన శ్రీ కాటు జగన్నాథరాయని చరిత్రమున మొదటి భాగము సర్వము సంపూర్ణము॥

ఉ॥ ఎందరొ నిన్ను గొల్చి భువి, నేపుగ హెచ్చిరి ద్రవ్యవంతులై। యెందరొ భక్తులై రిమరి, యెందరొ మల్లుల మంచు రేగిరి। కొందరొ విద్యలందిరి మ, రెందరొ యోగులు కారె సిద్ధయో। మందు నుపీడటించు నను, మానక ప్రోవ వెమారు తెల్గు జా॥

కం॥ మంగళము రామ విభునకు। మంగళ మలివేలమంగ మానినికిన్ యుకున్। మంగళము సూత్రపతి పతి। గంగా మంగళము శ్రీ జగన్నాథునకున్।

ఇట్లు విన్నవించు విధేయుడు, సోమయాజుల సూరిదాసకవి విజయనగరము

